

Korak ka boljem omladinskom radu u ruralnim sredinama

O3 - Brošura o inspirativnim praksama
omladinskog rada u ruralnim sredinama

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sadržaj

Uvod	04
Šta znači ruralno?	08
Politike i strategije za mlade	12
Evropska unija	13
Savet Evrope	15
Ujedinjene Nacije	16
"Evropski omladinski forum"	16
„MIJARC Europe"	16
"Euromontana"	17
„Ruralna omladina Evrope"	17

Primeri dobre prakse	18
Infrastruktura	22
Obrazovanje & kultura	25
Zaposlenje	36
Zdravlje	45
Učešće i inkluzija	56
Fokusirana područja	68
Mogućnosti finansiranja	77
Obrazovanje & kultura	79
Volonterski rad	82
Zaposlenje	84
Učešće i inkluzija	86
Regionalni razvoj	89
Aneks 1: Mogućnost finansiranja u EU, Sloveniji, Hrvatskoj i Srbiji	92
Aneks 2: Politike i strategije za mlade iz ruralnih sredina	93

Uvod

U 2018. godini, 29,1% stanovništva EU živelo je u ruralnim krajevima, što je skoro trećina celokupne populacije. U Sloveniji, Hrvatskoj i Srbiji, ovaj odnos je još veći. Ruralno stanovništvo čini skoro polovinu populacije. Urbanizacija ima veliki uticaj na ruralne krajeve – mladi se sele iz ruralnih sredina u veće gradove sa boljom ponudom poslova.

Stanovništvo u ruralnim krajevima stari. U ruralnim sredinama ima više starijih ljudi nego u urbanim. Mnogi mladi trpe posledice manjka javnih i komercijalnih usluga, nedostatka javnog prevoza ili smeštaja, socijalnih i zdravstvenih ustanova. Jedan od 11 [Evropskih ciljeva mladih \(European Youth Goals\)](#) nastalih kroz EU dijalog sa mladima, jeste Evropski cilj mladih br. 6 „Napredovanje ruralnih mladih“ koji se bavi izazovima smanjivanja populacije u ruralnim krajevima.

[Na Evropskoj konferenciji mladih u Beču \(the EU Youth Conference in Vienna\)](#) 2018. godine, održanoj u okviru šestog ciklusa strukturiranog dijaloga, učesnici (mladi i kreatori politika) mapirali su da su glavni izazovi za mlade u ruralnim krajevima sledeći:

- Loše saobraćajne i internet veze;
- Ograničene mogućnosti za zaposlenje;
- Ograničene mogućnosti (omladinski rad, obrazovanje, kultura...);
- Slabiji uticaj na donošenje odluka
- Potreba za boljim osnovnim pogodnostima (unapređenje snabdevanja strujom i vodom).

Ovo znači da mnogi mladi smatraju unutrašnjost manje atraktivnom za život, zbog čega napuštaju ruralna područja širom Evrope. S druge strane, ruralna područja imaju i svojih prednosti – niži stepen kriminala, manje buke i zagađenja, kao i blizinu prirode. Ne smemo da zaboravimo bogato kulturno i prirodno nasleđe, koje osnažuje identitet i donosi nove mogućnosti.

² <http://www.youthconf.at/youthgoal-6/>

Oснаživanje oml. radnika/ca u ruralnim sredinama

Omladinski rad važan je instrument koji može da se uhvati u koštac sa različitostima između ruralnog i urbanog okruženja. Omladinski radnici/e mogu da uključe mlade ljude iz ruralnih krajeva u različite aktivnosti unutar njihovih lokalnih zajednica, uključujući i one koji bi mogli biti zapostavljeni. U ruralnim krajevima omladinski radnici/ce snose veliku odgovornost za razvoj mladih ljudi i često su pokretači promena.

Ova brošura pripremljena je u okviru "Erasmus+ KA2" projekta – "Pod lupom: omladinski rad u ruralnim sredinama!" u partnerstvu između ["NAPOR-a"](#) (Srbija), ["Prizme"](#) (Hrvatska), ["Idrije 2020"](#) (Slovenija) i dva instituta za istraživanje: ["Instituta društvenih nauka"](#) (Srbija) i ["Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar"](#) (Hrvatska).

Ciljevi partnerstva:

- Da obezbede društvenu inkluziju mladih u ruralnim sredinama stvarajući preduslove za njihovo aktivno uključivanje u život zajednice, jačanjem uloge omladinskih radnika/ca i podizanjem svesti donosioca odluka, uz razvoj odgovarajućih politika.
- Da uspostave međusektorsku saradnju između zajednice istraživača i omladinskih radnika kako bi se ustanovile potrebe mladih iz ruralnih sredina, i radi podsticanja prakse zasnovane na dokazima.
- Da povećaju vidljivost i prepoznaju potencijal omladinskog rada, kao odgovora na potrebe mladih iz ruralnih sredina na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou, kao i na nivou Evropske unije.
- Da povećaju kvalitet programa omladinskog rada u ruralnim sredinama uvođenjem inovativnih i inspirativnih praksi od lokalnog do nivoa Evropske unije.

Izradom ove brošure želimo da osnažimo omladinske radnike/ce koji su aktivni u ruralnim područjima. Iako se akcenat stavlja na područje Slovenije, Hrvatske i Srbije, može da bude korisna i omladinskim radnicima iz drugih ruralnih krajeva širom Evrope. Pošto obuhvata mogućnosti za finansiranje i glavne politike o omladinskom radu

u ruralnim oblastima Evrope, nadamo se da će poslužiti i kao priručnik za rešavanje problema mladih iz ruralnih sredina, ali i kao izvor inspiracije. Pandemija COVID-19 donosi mnoge izazove, koji značajno pogađaju ruralne krajeve. Pozabavimo se njima, novim i inovativnim pristupima!

Inspiracija za starteški rad

Smanjenje omladinske populacije u ruralnim sredinama je problem prisutan širom Evrope i mora mu se pristupiti politikama i strateškim planiranjem. Ovu brošuru možete čitati bilo kojim redom. Ako tražite sveže ideje za svoj novi projekat, počnite od strategija i politika usmerenih ka omladinskom radu u ruralnim sredinama i mladim ljudima u prvom delu. Tako ćete bolje razumeti najnovije trendove u omladinskom radu (u ruralnim sredinama).

Drugi deo brošure uvodi dobre prakse u ruralna područja Slovenije, Hrvatske i Srbije, koje su prikupili partneri projekta. Dodali smo i neke zanimljive projekte iz šireg evropskog regiona, koji mogu da posluže kao inspiracija u nekim narednim aktivnostima iz oblasti omladinskog rada u vašem

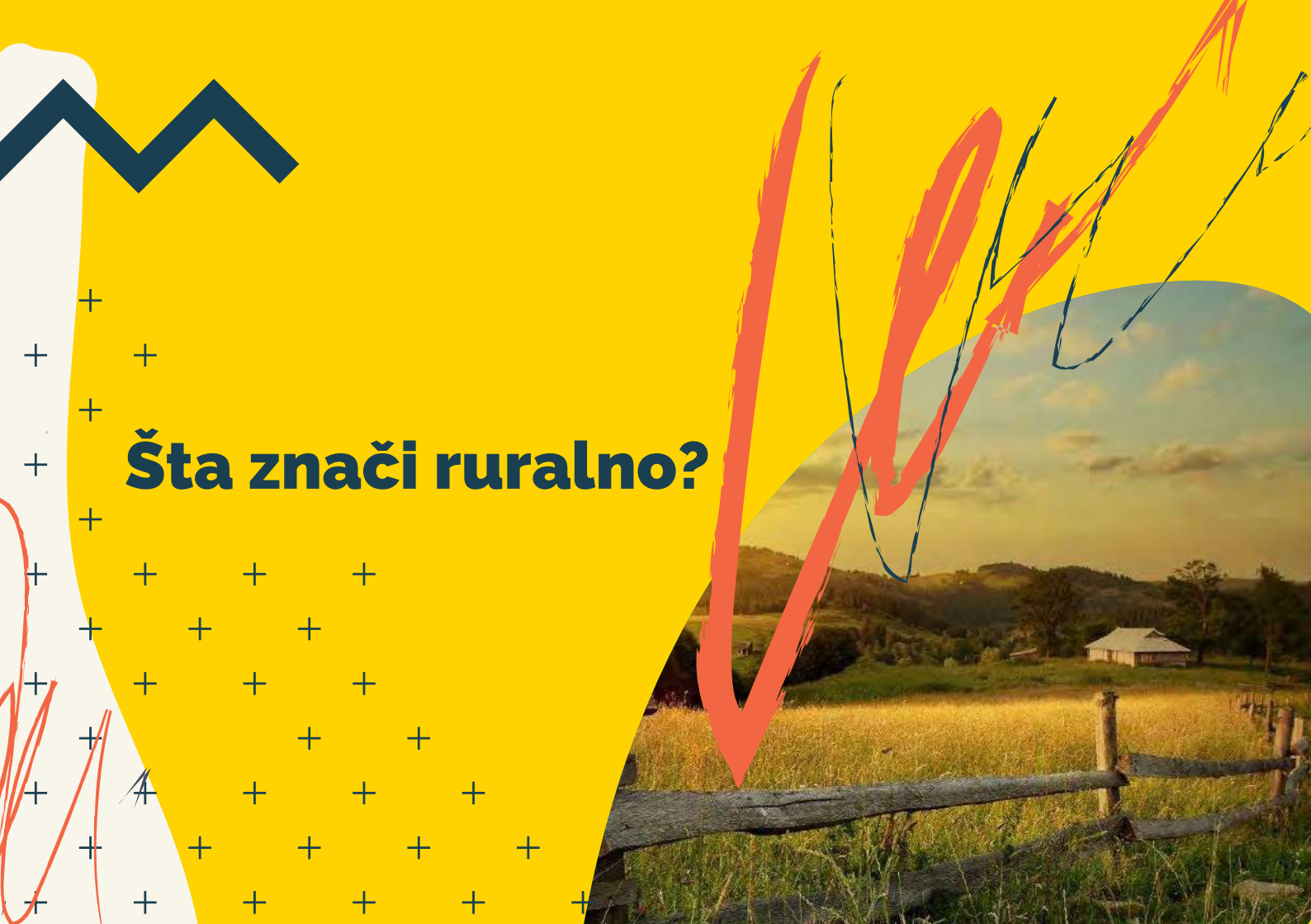
kraju. Poseban akcenat stavljen je na Idriju (Slovenija) i Gračac (Hrvatska), jer inicijative mladih u ovim dvema oblastima imaju potencijala da ožive prošlost zarad održive budućnosti. Obe oblasti takođe shvataju ulogu koju bogato kulturno nasleđe ima u budućem razvoju.

Važan izazov u sprovođenju aktivnosti omladinskog rada je i nedostatak sredstava. U poslednjem delu brošure pripremili smo listu prilika za finansiranje u regionu, sa akcentom na međunarodne projekte i aktivnosti. Dodatne linkove za mogućnosti finansiranja, politike i strategije za omladinu iz ruralnih sredina pronaći ćete u aneksima I i II.

Interaktivno iskustvo

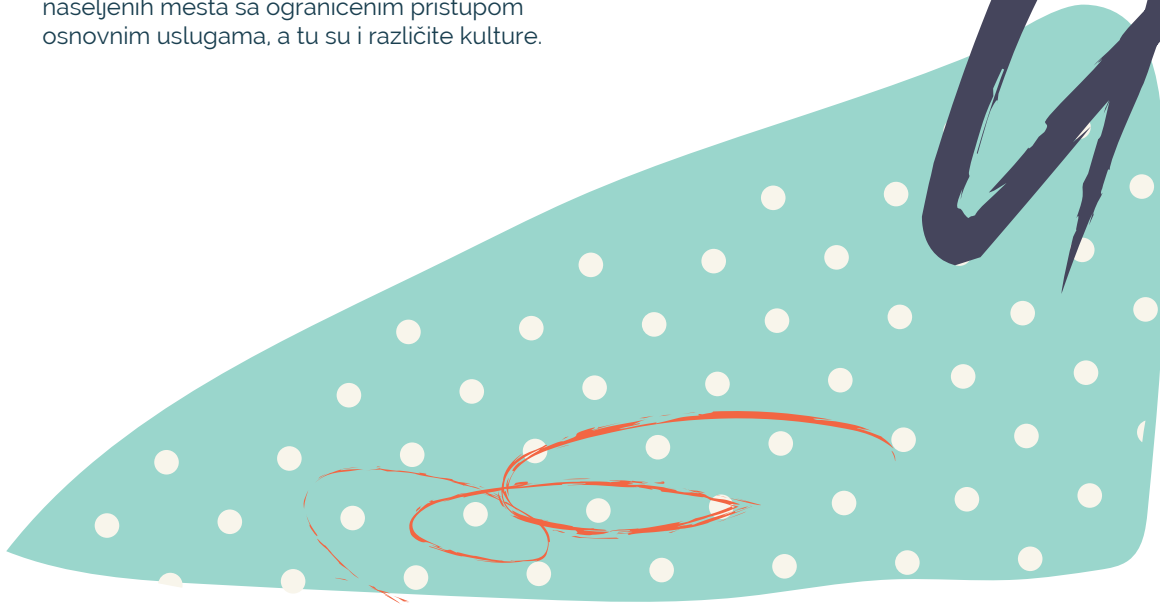
Pošto je brošura dostupna samo u onlajn formi, uključili smo dosta interaktivnih elemenata radi živopisnijeg iskustva. Dobre prakse proučene su video-intervjuima u kojima koordinatori projekata detaljnije opisuju projekte ili svoje organizacije. Nadamo se da će vam brošura pružiti mnogo zanimljivih sugestija za omladinski rad u vašem kraju. Budućnost ruralnih sredina u rukama je dobro razvijenog omladinskog sektora i nosilaca odluka koji shvataju potrebe i probleme mladih ljudi. Zakoračimo zajedno ka boljem omladinskom radu u ruralnim sredinama!

Šta znači ruralno?

Jedno od najzanimljivijih pitanja koje su partneri više puta postavljali tokom trajanja projekta jeste: Šta znači ruralan? Odgovor je prilično nejasan i teško je definisati šta neko područje čini ruralnim.

Kako to "Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj" (OECD) [objašnjava](#), osobine i geografske karakteristike ruralnih područja obiluju raznolikošću, od dobro servisiranih zajednica nadomak urbanih sredina do zabačenih i slabo naseljenih mesta sa ograničenim pristupom osnovnim uslugama, a tu su i različite kulture.

Klasifikacija „Eurostat-a“

Na osnovu dela lokalnog stanovništva koje živi u urbanim grupama i urbanim centrima, „Eurostat“ grupiše lokalne administrativne jedinice ili komune u tri vrste područja:

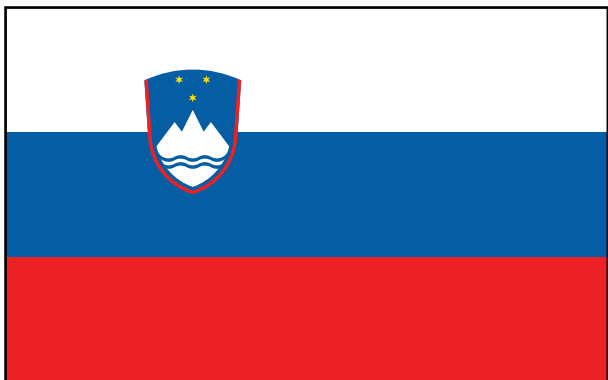
- **Gradovi** (gusto naseljena područja)
- **Varoši i predgrađa** (srednje gusto naseljena)
- **Ruralna područja** (slabo naseljena područja)

Na osnovu ovih podataka, 2018. g. 39,3% stanovništva živelo je u gradovima, 31,6% u varošima i predgrađima, a 29,1% na ruralnim područjima. Više detalja naći ćete na veb-stranici "EUROSTAT-a" posvećenju Životu u [urbanim i ruralnim sredinama EU](#).

U Sloveniji, Hrvatskoj i Srbiji veliki procenat stanovništva živi u ruralnim sredinama. Na osnovu podataka iz sve tri države, Hrvatska ima najveći procenat stanovništva u ruralnim sredinama (97 %), zatim Slovenija (preko 90%), a Srbija (85%). Ovo ističe i potrebu za sistematskim omladinskim radom u ruralnim sredinama.

Oko 97% teritorije Hrvatske je ruralno

Oko 90% teritorije Slovenije je ruralno

Oko 85% teritorije Srbije je ruralno

Iako postoje zvanične metodologije o ruralno-urbanim karakteristikama, doživljaj ruralne sredine i dalje je složen. Uobičajeno je da se poljoprivreda i šumarstvo smatraju glavnim delatnostima u ruralnim sredinama, ali zvanične klasifikacije ovde često uključuju i mnoge (post) industrijske ili rudarske sredine. Mnoge ruralne sredine suočavaju se sa problemom smanjenja populacije, što obično ide ruku pod ruku sa gubitkom identiteta i smanjenjem mogućnosti zapošljavanja nakon ekonomskog propadanja.

² <https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/ESPON%20Policy%20Brief%20on%20Shrinking%20Rural%20Regions.pdf>

Politike i strategije za mlade

Iako ruralno stanovništvo čini oko trećinu populacije EU, politike za mlade iz ruralnih sredina Evrope skoro i da ne postoje. Međutim, poslednjih godina, više se pažnje posvećuje mladima iz ruralnih sredina. Jedan od "Evropskih ciljeva mladih" posvećen je mladima iz ruralnih sredina, što je ogroman iskorak.

Šta je omladinski rad?

Da li vas zanima ko je omladinski radnik/ca ili već radite kao omladinski radnik/ca pa želite da znate kako sebe da opišete drugima? Pogledajte ovaj video, pripremljen u saradnji Evropske komisije i Saveta Evrope.

https://ec.europa.eu/youth/gallery/what-youth-work-today_en

Evropska unija

Strategija EU za mlade

2019-2027

[Strategija EU za mlade 2019-2027](#) pruža okvir ciljeva, principa, prioriteta, ključnih oblasti i mera za saradnju u pogledu politika za mlade, za sve zainteresovane učesnike. Ona neguje učešće mladih u demokratskom životu i podržava društveni i građanski angažman. U središtu strategije jesu tri ključne oblasti delanja: angažuj, poveži i osposobi. U samoj strategiji za mlade nije stavljen poseban akcenat na ruralne sredine. Međutim, to je svakako u okviru „Evropskih ciljeva mladih“

U 2020. g. Savet Evrope usvojio je [zaključke u pogledu širenja mogućnosti za mlade ljude u ruralnim i zabačenim sredinama](#), kojima se prepoznaju rastući problemi u ruralnim i zabačenim regionima Evrope, sa naglaskom na starenje, pristup javnim i komercijalnim uslugama, kvalitetne poslove i obrazovanje, digitalnu i fizičku infrastrukturu, javni transport i slobodne aktivnosti.

To je važan zaključak koji sledi nakon ideja i mišljenja prikupljenih tokom konsultacija "7. ciklusa evropskog dijaloga mladih", kao i doprinosa tokom "Evropske konferencije za mlade" održane u Zagrebu u martu 2020. g. u okviru posebne pod teme "Mogućnosti za mlade u ruralnim sredinama".

Zanima vas Strategija EU za mlade?

Pogledajte video-prezentaciju ove strategije:
https://www.youtube.com/watch?v=w_zCQNhiwTQ

Evropski ciljevi mladih

Tokom „6. ciklusa evropskog dijaloga mladih - Mladi u Evropi: Šta dalje?“ koja je održana 2017/2018, definisano je 11 [evropskih ciljeva mladih](#). Cilj koji je najvažniji za mlade iz ruralnih sredina jeste cilj br. 6 – „Napredovanje ruralnih mladih“.

Ovaj cilj jeste odgovor na važne probleme ruralnih sredina, u kojima mlade muči velika nezaposlenost, nesigurni i eksploatatorski uslovi rada, kao i diskriminacija na tržištu rada i radnom mestu. Nedostatak informacija i odgovarajućih veština prilikom zapošljavanja sprečavaju potpunu integraciju mladih na tržištu rada.

Glavna nastojanja ovog cilja jesu:

- Obezbediti odgovarajuću infrastrukturu u ruralnim sredinama kako bi mladim ljudima bile pravično pružane javne usluge, informacije i smestaj
- U ruralnim sredinama napraviti održiva i kvalitetna radna mesta dostupna mladim ljudima
- Obezbediti dencentralizaciju različitih aktivnosti koje se obavljaju za mlade ljude i sa njima, kao i one koje mladi ljude upražnjavaju sami, radi podrške njihovoj inkluziji i kao olakšica lokalnim zajednicama
- Pobriniti se da mladi ljudi u ruralnim sredinama aktivno učestvuju u procesima odlučivanja
- Pobriniti se da mladi iz ruralnih sredina imaju jednak pristup visokokvalitetnom obrazovanju
- Izgraditi pozitivan imidž ruralnih sredina.

Strategija učešća omladine

"Salto Participation & Information Resource Center" objavili su [Strategiju učešća omladine u 2020. g.](#), koji teži da doprinese ispunjavanju ciljeva "Evropske strategije za mlade" i "Evropskih ciljeva mladih". Namera joj je da omogući raznim učesnicima da efikasnije iskoriste pun potencijal programa "Erasmus +" i "Evropski korpus solidarnosti" kako bi se podsticalo učešće mladih u demokratskom životu.

Savet Evrope

U januaru 2020. g. Savet Evrope objavio je novu [„Strategiju omladinskog sektora za 2030. g.“](#). Nova strategija pružiće smernice za politike kao i opsežna politička uputstva, ili izjavu o misiji za period od 2020. do 2030. g, i predstavljaće okvir unutar kojeg će se sprovesti narednih 5 bijenalnih programa "Omladine za demokratiju". Nova strategija zanovana je na osnovnim vrednostima Saveta Evrope koje se tiču demokratije, ljudskih prava i vladavine zakona.

Ujedinjene nacije

Ujedinjene nacije su 2018. g. prezentovale i objavile ["Mladi 2030: Strategiju za mlade Ujedinjenih nacija"](#). Strategija teži ka tome da olakša sve veći uticaj i proširene aktivnosti na globalnom, regionalnom i državnom nivou kako bi se utvrdile potrebe, sastavila operativa i unapredila prava mladih sa svim njihovim različitostima širom sveta, i kako bi zasigurno bili angažovani i učestvovali u implementaciji, razmatranju i praćenju [Agende 2030 za održivi razvoj](#), kao i drugih relevantnih globalnih planova i okvira.

Iako se ne bavi direktno pitanjima omladine u ruralnim sredinama, plan uključuje mnoge ciljeve koji su važni za omladinu u ruralnim sredinama (pristup uslugama, učešće, pristojan posao...).

„Evropski omladinski forum“

[„Evropski omladinski forum“](#) je platforma organizacija za mlade u Evropi, koja predstavlja preko 100 omladinskih organizacija. Jedna od članica je i [„Ruralni mladi Evrope \(RYE\)“](#). Što se tiče 2020, u ovoj godini nisu pripremljene politike i strategije za omladinu u ruralnim sredinama.

„MIJARC Evropa“

["Mijarc Evropa"](#) ili "Međunarodni pokret katoličke, poljoprivredne i ruralne omladine" jeste koordinaciona mreža ruralnih i hrišćanskih organizacija u Evropi. Ona zastupa oko 130.000 mladih ljudi iz ruralnih sredina 13 evropskih zemalja. Cilj ove organizacije jeste da brane budućnost, interese ruralnog sveta, i ljude koji u njemu žive, pogotovo mlade. Oni takođe teže ka tome da podrže mlade ljude i ohrabruju ih da delaju udruženo u cilju promovisanja obuke i obrazovanja u ruralnom okruženju. Jedan od ciljeva takođe je i razvoj ruralnih prostora.

Cilj joj je i razvoj ruralnih prostora kroz projekte za razvoj ili putem aktivnosti koje sprovodi udruženje ili njegovi članovi.

Kao što je i napisano u [Posebnim ciljevima "MIJARC-a" 2017-2021](#), tematski fokus "MIJARC-a Evropa" jeste na sledećem:

1. Održivoj budućnosti za mlade u poljoprivredi i iz ruralnih sredina
2. Našoj evropskoj viziji u umreženom svetu
3. Državljanstvu i učešću mladih u razvoju ruralnih sredina

„Euromontana“

[Euromontana](#) je višesektorsko udruženje za saradnju i razvoj planinskih područja.

Mladi ljudi na ruralnim područjima istaknuti su kao deo dokumenta „[Ka dugoročnoj viziji ruralnih područja](#)“, koji je objavljen u maju 2020. g. Kao što je pomenuto u dokumentu, mladi ljudi, a posebno žene, preovlađujuća su kategorija ljudi koji žive na planinskim područjima. Da bi se povećala dopadljivost planinskih područja, potrebno je posebnu pažnju posvetiti mladim ljudima.

Osmišljen je [skup alatki](#) u cilju lakšeg uključivanja omladine u upravljanje na planinama kao deo projekta "Alpine Space GaYa (Upravljanje i omladina u Alpima). Objavljen je na šest jezika kao podrška kreatorima politika u planinama u cilju boljeg uključivanja omladine u javni život.

Kao deo Evropske planinske konvencije, usvojena je deklaracija „[Povećanje dopadljivosti planinskih područja u očima mladih generacija](#)“, naglašavajući bogatstvo i prednosti planinskih područja i navodeći tekuće probleme sa kojima se mladi ljudi (i stanovništvo na planinama uopšte) svakodnevno suočavaju, nudeći prenosiva rešenja za ove probleme.

„Ruralna omladina Evrope“

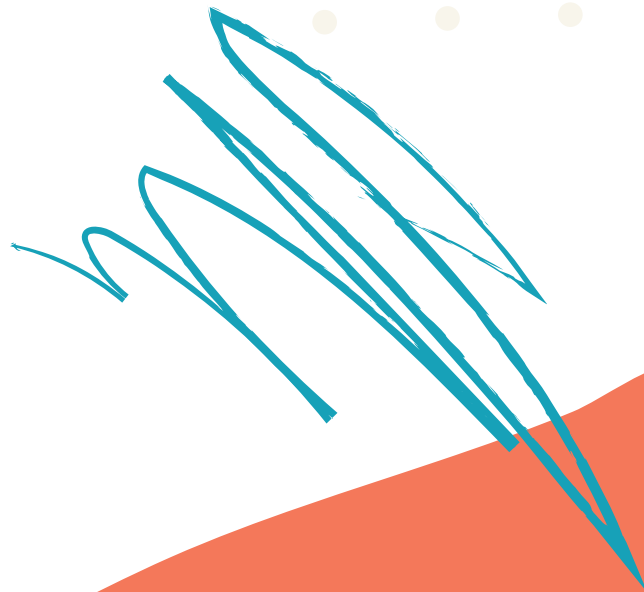
„[Ruralna omladina Evrope \(RYEurope\)](#)“ jeste evropska nevladina organizacija za omladinu iz ruralnih sredina.

Godine 2019. „[Evropski savet mladih farmera \(CEJA\)](#)“ i „[Međunarodni pokret katoličke, poljoprivredne i ruralne omladine \(MIJARC Europe\)](#)“ zajedno su objavili „[Manifest ruralne omladine](#)“. Manifest ističe sedam ključnih oblasti: obrazovanje, investicije, društvenu strukturu, zdravlje, povezanost, klimatske promene i organizacije u ruralnim zajednicama. Sveobuhvatan cilj jeste podizanje svesti političara i zainteresovanih strana u pogledu važnosti EU za ruralne zajednice, isticanje problema sa kojima se suočavaju ruralne zajednice i pružanje konkretnih rešenja za ove probleme.

PRIMERI DOBRE PRAKSE

Ruralna područja često nude manje mogućnosti u poređenju sa urbanim. Iako je situacija ponekad prilično zabrinjavajuća, ipak ima i dobrih primera širom Evrope. U narednom poglavlju prezentovaćemo dobre prakse iz cele Evrope, kao primere gde su prednosti ruralnih područja dobro iskorišćeni. Ove sredine su dokaz da i ruralna područja mogu da prednjače po broju novih kreativnih ideja.

Neka vam dobre prakse budu inspiracija!

Nadamo se da će vam ovi pozitivni primeri poslužiti kao inspiracija u omladinskom radu u ruralnim sredinama i uspešnom razvoju lokalnih politika u pogledu omladine iz ruralnih područja.

Uz pomoć partnera, zajedno smo pripravili listu pozitivnih primera iz Slovenije, Hrvatske, Srbije i drugih evropskih zemalja. Podelili smo ih u pet grupa na osnovu specifičnih problema:

1. Infrastruktura

Mnoga ruralna područja muči problem prevoza ili odgovarajućeg smeštaja za mlade ljude. Veliki problem u ruralnim zajednicama takođe je i nedostatak mobilnog i internet signala. Sve ove prepreke u velikoj meri utiču na mladu populaciju u ruralnim sredinama. Vrlo malo projekata u omladinskom sektoru posvećeno je infrastrukturi, uglavnom zbog velikih troškova izgradnje iste.

2. Obrazovanje & Kultura

Ruralna područja poznata su po nedostatku mogućnosti za obrazovanje. S druge strane, mnoge organizacije razumeju mogućnosti koje pružaju ruralne sredine, i organizuju aktivnosti koje kombinuju prirodno i kulturno nasleđe regiona u obrazovne svrhe.

3. Zaposlenje

Nasuprot popularnom mišljenju, ruralna područja ne nude samo zaposlenje u poljoprivrednoj delatnosti, već nude veću raznovrsnost. Nažalost, nedostaju im mogućnosti zaposlenja sa visokim obrazovanjem što mnoge mlade ljude tera da grade karijere u velikim gradovima.

4. Zdravlje

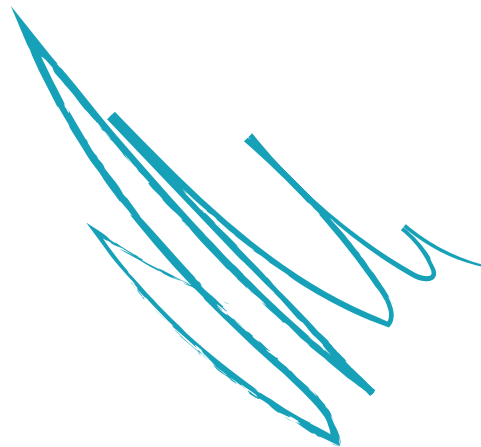
Jedna od najvećih prednosti ruralnih područja jeste blizina prirode i divljine. To nesumnjivo pozitivno utiče na zdravlje. U mnogim ruralnim krajevima takođe su prisutni negativni trendovi savremenog društva, naročito sve veća upotreba droga. Tu je i nedostatak mogućnosti za upražnjavanje sportskih aktivnosti što navodi mlade ljude da se odlučuju za život u velikim gradovima.

5. Učešće i inkluzija

Mnoga istraživanja pokazuju da omladina u ruralnim područjima ima manje prilika za učešće u politikama lokalnih sredina. U mnogim krajevima ne postoje organizovani načini za inkluziju ranjivih grupa zbog manjka tome posvećenih organizacija.

6. Područja fokusa

Posebna pažnja posvećuje se područjima na kojima se nalaze partneri projekta. Uspešno učešće i angažovanje mladih ljudi moguće je samo uz dugoročnu posvećenost, i uz uključivanje ne samo mladih ljudi, već i nosilaca odlučivanja i šire populacije. Gračac (Hrvatska) i Idrija (Slovenija) su dve opštine u Sloveniji i Hrvatskoj koje shvataju potrebe mladih ljudi i aktivno se bore protiv smanjenja mlade populacije.

Infrastruktura

Stanovi za sve (Slovenija)

ORGANIZACIJA:

Inštitut za študije stanovanj in prostora, Inštitut za politike prostora, Društvo PiNA, Zavod PIP, Avanta Largo

VEB-SAJT:

www.stanovanjazavse.si

Pet nevladinih organizacija udružilo se i osnovalo mrežu „Stanovanja za vse“ (Stanovi za sve). Namera jeste promovisanje sistemskog regulisanja stambenog sektora u Sloveniji i istraživanje tekuće situacije i razvoj pogodnih alternativnih modela za pružanje stambenog prostora, istovremeno stavljajući problem smeštaja u središte javnih debata povezujući ključne učesnike, podršku javnosti i komunikaciju.

Slovenija se suočava sa izuzetno lošom situacijom u pogledu smeštaja. Raspoložive stambene jedinice su oronule i velika je nestašica neprofitnog stambenog prostora. Preovladuje raštrkana gradnja, kvalitetni i pristupačni stambeni prostori nisu dostupni mladim ljudima, i sve je više siromašnih vlasnika koji ne mogu da podmire osnovne troškove. Sve ovo posledica je nedostatka stambene politike, jer država zapostavlja stambeni sektor od kada je postala nezavisna.

Organizacije koje su uključene u projekat jesu „Pina Association“, „IpoP – Institut za prostorne politike“, „Zavod PIP – Pravni i informativni centar Maribor“, „ISSP – Institut za stambene i prostorne studije“, „Avanga Largo“ i „Institut za društvene komunikacije“.

UTICAJ

- Priprema i implementacija javnih kampanja za promenu stambene politike Republike Slovenije u smeru inovativnih, društveno korisnih i održivih rešenja.
- Utvrđivanje, prenošenje i testiranje inovativnih, društveno korisnih i održivih stambenih rešenja.
- Implementacija komunikacione kampanje u pogledu potrebe rešavanjem stambenih problema i o primerima dobrih praksa u smislu inovativnih, društveno korisnih i održivih rešenja.
- Priprema efikasnog i udruženog poslovnog modela i početak sprovođenja.

FINANSIRANJE

- „Ministarstvo državne uprave Republike Slovenije“

Obrazovanje & Kultura

Dramski studio „Centra za kulturu i obrazovanje Sonta“ (Srbija)

ORGANIZACIJA:

„Centar za kulturu i obrazovanje Sonta“

VEB-SAJT:

www.cekos.org.rs

„Dramski studio“ je osnovni program ove organizacije. Nezvanično je osnovan 2011. godine, za decu i mlade, i zasniva se na autentičnoj metodologiji pozorišta u obrazovanju gde su učesnici uključeni u glumu, pisanje dramskih tekstova, režiranje, izvođenje i drugo.

Od svog osnivanja, „Dramski studio“ je izveo mnoge predstave, od kojih su samo neke „Kosa“, „Naša zajednička uloga“, „Ruka ruci“, „Komedija o jednoj ženi“, „Svet na koji smo navikli“, „Slepi putnik“, „Naša priča“ itd. Članovi „Dramskog studija“ razvili su autentični metod koji su nazvali „Autorsko pozorište dece i omladine“. Time se implicira da su mladi glumci i glumice uključeni u celokupan proces stvaranja dramske predstave. Oni pišu tekstove i režiraju svoje predstave, brinu se o scenografiji, kostimima i šminkanju, uz pomoć mentora ili bez njih.

Jedan od takvih primera jeste projekat „Naša zajednička uloga“ koja je dobila nagradu za najbolji projekata u okviru programa „Mladi su zakon 2016“ zapadna Vojvodina, koji je finansiralo „Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije“. Pozorišna predstava govorila je o različitim vrstama diskriminacije kao što su diskriminacija prema osobama sa invaliditetom, diskriminacija prema osobama koje izgledaju i ponašaju se drugačije, prema ženama i devojkama, i diskriminaciji prema osobama drugačije seksualne orijentacije. Autori ovog pozorišnog komada su mladi ljudi iz četiri dramske grupe iz Apatina, Sombora i Sonte.

Potreba da objave dramske tekstove koje su stvorili javila se pre više godina. Pošto su sve odigrane predstave napisali i u njima glumili mladi ljudi i članovi „Dramskog studija“, želeli su da ih ohrabre kako bi nastavili da smišljaju nove priče i dramske tekstove.

UTICAJ

- Godišnji festival „Nedelja pozorišta“
- Angažovanje lokalnih mladih ljudi u pozorišnoj produkciji
- Autentična metodologija pozorišta u obrazovanju

FINANSIRANJE

- Većinom nezavisno od finansiranja projekata
- Fondacija „Evropske omladine“

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Jelenom Šegrt, koordinatorom programa „Centra za kulturu i obrazovanje Sonta“ i saznajte:

1. Koje su glavne aktivnosti u vašoj organizaciji?
2. Sa kojim izazovima i opasnostima se suočava lokalna omladina?
3. Gde na lokalnom području mladi ljudi mogu da se obrazuju?

„e-Hiša, Kuća eksperimenata“ (Slovenija)

ORGANIZACIJA:

Mladinski center Nova Gorica

VEB-SAJT:

www.e-hisa.si

„e-Hiša (e-House)“ je edukativni centar koji neguje učenje kroz iskustva. Svake godine organizuje se mnogo radionica za decu, mlade ljude i odrasle, u vidu interaktivnih eksperimenata.

Sve aktivnosti pružaju priliku za učenje kroz zabavna iskustva gde učesnici rešavaju probleme i traže inovativna rešenja. „E-hiša“ deo je „Omladinskog centra“ Nova Gorica. Cilj im je da neguju interesovanje za prirodne nauke i tehniku sa ciljem povećanja interesovanja za studije iz tih oblasti.

Aktivnosti za mlade ljude uključuju gledanje eksperimenata iz oblasti prirodnih nauka, eksperimente na terenu, radionice za razvoj kreativnosti i inovacije, rad sa talentovanom decom, kurs robotike uz „LEGO“ pakete, takmičenja „Prva LEGO liga“, dane tehnike, „Festival nauke“ Nova Gorica, tematske rođendanske proslave...

UTICAJ

- Podizanje svesti u pogledu važnosti prirodnih i tehničkih nauka za mlade ljude
- Negovanje učenja kroz iskustva
- Povezivanje formalnog i neformalnog učenja
- Održivo funkcionisanje životne sredine

FINANSIRANJE

- Nova Gorica „Youth Center“ (finansiran od strane opštine Nova Gorica)

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Primožom Brankovičem, koordinatorom omladinskog programa u „e-Hiša, House of Experiments“, Nova Gorica:

1. Da li primećujete porast interesovanja za tehničke škole i stručna zanimanja među mladim ljudima kao rezultat vašeg rada?
2. Da li saradujete sa fakultetima, srednjim školama i sličnim institucijama u cilju implementacije programa?
3. Da li sprovodite i aktivnosti u kojima angažujete ranjive grupe (nezaposlene, nekvalifikovane, migrante...)?

Prostori za kreativni rad mladih (Španija)

ORGANIZACIJA:

„Instituto de la Juventud de Extremadura“

VEB-SAJT:

juventudextremadura.gobex.es/web/espacios-y-factorias

Prostori za kreativni rad mladih jesu centri za razvoj umetničkih i kreativnih aktivnosti u smislu razonode i u slobodno vreme. Opremljeni su raznoraznim sredstvima za razvoj aktivnosti iz oblasti muzike, plastike, audiovizuelnih i scenskih umetnosti, modernih tehnologija, itd. Prostori za stvaralaštvo mladih nalaze se u industrijskim prostorima ili objektima koji više nisu bili u upotrebi (klanice, silosi, vojne barake, stare crkve, itd.), a koji su preuređeni za potrebe mladih ljudi i gde se održavaju inicijative (radionice, festivali, kursevi, itd.) koje bi im mogle biti zanimljive.

Jedan od ciljeva ovih prostora jeste rad na neformalnom obrazovanju radi promovisanja autonomije i preduzetništva mlade regionalne populacije. Ono što obeležava njihov identitet jeste da ohrabre mlade ljude da osnivaju udruženja mladih, da saraduju, da se umrežavaju sa drugim mladim ljudima, kao i da podstiču kreativnost i talente, naglašavajući njihovu sposobnost da budu nezavisni, i sposobnost da osmišljavaju sopstvene projekte i inicijative, istovremeno im pružajući neophodnu podršku, informacije i savete.

UTICAJ

- Ponovno korišćenje bivših industrijskih zona-
- Promocija autonomije i preduzetništva mladoj regionalnoj populaciji
- Razvoj novih zajedničkih objekata u ruralnim sredinama

FINANSIRANJE

- Lokalna samouprava

Alternativna muzika u ruralnom kraju (Slovenija)

ORGANIZACIJA:

„Mladinski informativni in kulturni klub“ Murska Sobota

VEB-SAJT:

www.mikk.si

Svrha projekta „Alternativna godba“ (Alternativna muzika) u Murskoj Soboti jeste ponuda širokog spektra muzičkih žanrova, naročito od strane nekomercijalnih izvođača.

Projekat karakteriše popriličan edukativni ton, pošto mnogi izvođači, pored standardnih izvođenja, održavaju i besplatne radionice za mlade ljude u „MIKK-u“. Istovremeno, projekat apeluje na javnost da razmišlja kritički, da spozna i prihvati savremenu muzičku produkciju.

Zbog toga, u regionu koji je poslovično već van centara moći, obrazovanja, novca i odlučivanja, to jest na statistički i očigledno nepriviligovanoj periferiji, projekat u „MIKK-u“ godinama pruža kvalitetnu muzičku ponudu i drugačiju i nadžanrovsku muzičku praksu. Projekat „Alternativna godba“ stoga proširuje horizonte kritičkog razmišljanja.

UTICAJ

- Promocija alternative, alternativnih žanrova ignorisanih u medijima
- Blizu 30 koncerata svake godine
- Preko 55 nezavisnih muzičkih izvođačaFree -
- Besplatne radionice za mlade ljude

FINANSIRANJE

- „Ministarstvo kulture“ Republike Slovenije

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Vladimirom Petkovićem, koordinatorom i liderom programa u "MIKK-u" Murska Sobota

1. Kako mladi ljudi učestvuju u projektu „Alternativna godba“?
2. Kako uključiti mlade ljude u aktivnosti lokalne zajednice?
3. Koji su najveći izazovi i opasnosti za mlade ljude na ruralnim područjima?

Eko centar Latinovac (Hrvatska)

ORGANIZACIJA:

„Eko centar Latinovac“

VEB-SAJT:

www.facebook.com/latinovac.org

„Eko centar Latinovac“ je organizacija koja okuplja ljude iz sela Latinovac, dizajnere permakulture i entuzijaste zainteresovane za gajenje organske hrane, tradicionalne i „uradi sam“ veštine, vegetarijansku i vegansku ishranu, i volonterski rad (na lokalnom i međunarodnom nivou). Rad „Eko centra Latinovac“ zasnovan je na promociji i primeni principa permakulture, interkulturalnoj razmeni, i promociji volonterskog rada u slavonskom regionu. Oni takođe sprovode „Prolećni i jesenji festival“ uz razne radionice, kulturna dešavanja i promocije lokalnih proizvođača.

Pošto „Eko centar Latinovac“ funkcioniše na ruralnom području, suočeni su sa određenim problemima u pogledu redovnog i aktivnog učešća mladih ljudi u njihovom radu. Loše saobraćajne veze i manjak mladih ljudi u ruralnim sredinama (većina odlazi zbog potrage za poslom, mogućnosti obrazovanja, itd.) ogromna je prepreka u njihovom radu. Stoga, „Eko centar Latinovac“ radi na implementaciji aktivnosti na terenu u Požeško-slavonskom okrugu (ako mladi ljudi ne mogu da dođu do centra, onda centar ide do njih).

Zbog raznoraznih aktivnosti u zajednici i prirode samog mesta, privlače sve više mladih ljudi koji žele da rade i uče sa njima, i razmenjuju iskustva. Neki mladi ljudi poželeva da ostanu duže. Od 2014. godine, pet mladih osoba došlo je da živi u Latinovcu, a jedna mlada porodica je u procesu renoviranja kuće.

UTICAJ

- Osposobljena lokalna zajednica; mladi ljudi odlučuju da žive na selu
- Lokalno stanovništvo je više uključeno u aktivnosti, razmenu veština i znanja
- Nekoliko međunarodnih volontera smešteno je kod lokalnog stanovništva
- Podizanje svesti o važnosti započinjanja društvenog preduzetništva kroz različite segmente
- Podignuta svest o važnosti ekologije i održivosti

FINANSIRANJE

- „Evropski korpus solidarnosti“
- Opština Čaglin
- „Fond za zaštitu životne sredine i energetska efikasnost“ i „Ministarstvo za demografiju, porodicu, omladinu i socijalnu politiku“ Republike Hrvatske

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Mariom Miličevićem, predsednikom 'Eko centra Latinovac' i saznajte:

1. Sa kakvim se izazovima suočavate i kakve inovacije želite da unesete?
2. Da li sprovodite inicijative po pitanju društvene inkluzije?
3. Da li se u lokalnoj sredini oživljavaju lokalne tradicije i kulturno nasleđe?

Zapostenje

TXE ONA – O snažena, hrabra, autentična (Srbija)

ORGANIZACIJA:

„Urban Stream“

VEB-SAJT:

www.urbanstream.co.rs

Glavni cilj ovog projekta bio je povećanje zaposlenosti mladih devojaka i žena u ruralnim zajednicama putem edukacije o preduzetništvu, jačanja društvenih veština, profesionalnog usmeravanja i savetovanja.

Projektne aktivnosti organizovane su tako da su učesnice imale priliku da steknu određena znanja, a nakon osnovnih projektnih aktivnosti, svim učesnicama pružena je dalja podrška i praćenje njihovog razvoja od strane mentora.

Mladi ljudi uključeni su u sve faze projekta, od nastanka i dokumentovanja, do sprovođenja i ocenjivanja. Svaka povratna informacija koja bi bila dobijena od njih prihvaćena je, i na taj način, mladi ljudi mogu direktno da utiču na promene u samom projektnom planu.

UTICAJ

- 20 mladih žena obrazovane su iz oblasti ljudskih prava, jednakosti i diskriminaciji; preduzetništva i profesionalnog usmeravanja, planiranja i zapošljavanja
- Učesnici su sačinili 20 planova o ličnom razvoju ili razvoju karijere tokom mentorskog procesa u trajanju od 2 meseca
- Istraživanje u 2 lokalne zajednice o lokalnim politikama zapošljavanja
- Stupili smo u kontakt sa oko 2.000 ljudi na lokalnom nivou putem onlajn kampanje

FINANSIRANJE

- „WeB4YES“ („Organizacije civilnog društva Zapadnog Balkana za podršku zapošljavanja mladih“) -> koje finansira Evropska unija

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Nevenom Stojanović, omladinskih radnikom u „Urban Stream-u“, i saznajte:

1. Koji su to izazovi i opasnosti sa kojima se suočava lokalna omladina?
2. Zašto mladi ljudi napuštaju lokalno područje?
3. Da li u lokalnom području nedostaje pristup kvalitetnim radnim mestima?

„Bollenti Spiriti“ (Dobro raspoloženje) (Itaija)

ORGANIZACIJA:

„Regione Puglia per le Politiche Giovanili“

VEB-SAJT:

bollentispiriti.regione.puglia.it

„Bollenti Spiriti“ je program regiona Pulja (Apulija) usmeren ka osposobljavanju omladine.

Za relativno kratko vreme, od 2006. godine, program „Bollenti Spiriti“ („Dobro raspoloženje“) uspeo je da mobilise veliki broj mladih ljudi, udruženja i opština zarad širenja mreže kulturnih objekata i društvenih projekata koji podržavaju kreativnost kao resurs ovog regiona.

Akcija „The Laboratori Urbani“ preuređuje javne objekte strategijom višestrukog učešća i participativnom strategijom: regionalna uprava poziva opštine da označe nekorišćene objekte u svom kraju i finansira dve faze njihovog oporavka: prvo, fizička obnova objekta, na kojem rade tehničke službe lokalne uprave; drugo, javni tender za organizaciju koja bi koristila novi objekat za obuke, obrazovanje i u kulturne svrhe. Sa ovim organizacijama se sklapa ugovor na pet godina i daje im se početni prilog za prvu godinu. Od 2006. godine, odabrano je 150 objekata.

„Principi Attivi“ je program usmeren ka mladim ljudima (18-32 godina) od kojih se traži da uđu u partnerstvo (barem dvoje ljudi) i predlože ideju za prostorne, društvene i preduzetničke aktivnosti. Za dobre ideje daju se bespovratna sredstva i do 25.000 evra i pruža im se puna podrška u razvoju i komunikaciji. U ovoj akciji do sada je finansirano 610 projekata. cation. The action

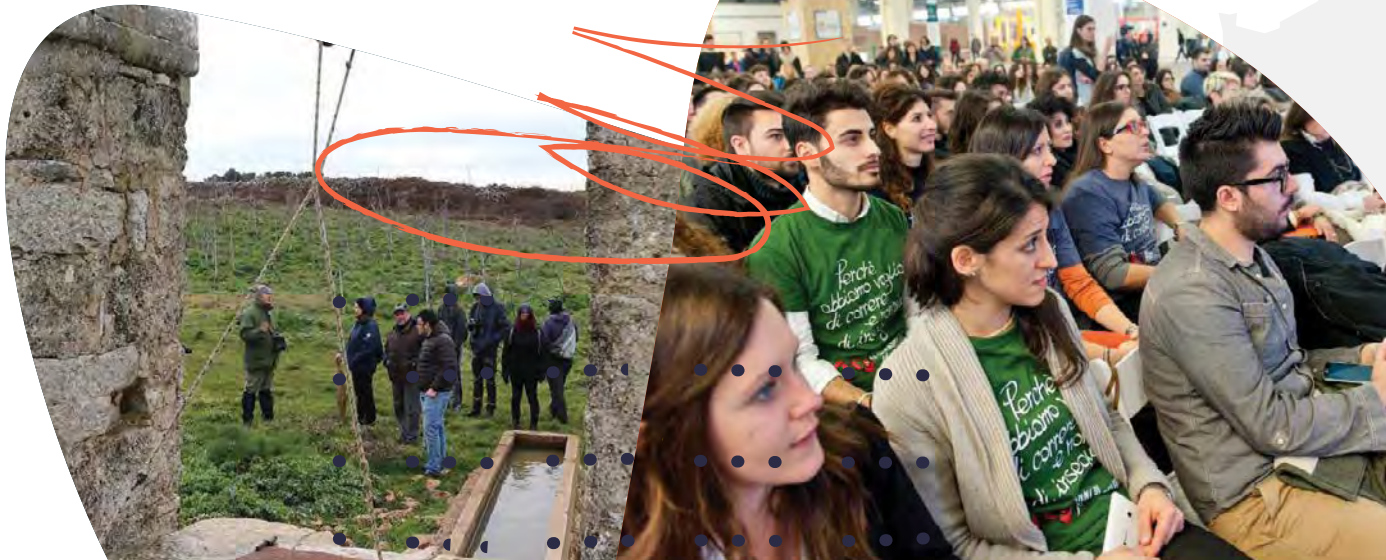
„Libera il Bene“ je tek započet sestrinski program „Urgan Laboratories-a“ usmeren ka preobraćanju javnih objekata konfiskovanih od mafije u društvene prostorije, bez da su namenjene mladim menadžerima.

UTICAJ

- Novi pristupi kako bi se angažovali mladi ljudi
- Osposobljavanje mladih podsticanjem saradnje, učešća i udružene proizvodnje
- Stari objekti otvaraju svoja vrata mladim preduzetnicima

FINANSIRANJE

- Lokalna samouprava

Osposobljavanje mladih ljudi zarad bolje budućnosti (Hrvatska)

ORGANIZACIJA:

„Outward bound Croatia“
Udruga za održivi razvoj
„Pozitiva“ Samobor

VEB-SAJT:

www.outwardboundcroatia.com/eu-projekti/europski-socijalni-fond/

„Osposobljavanje mladih ljudi zarad bolje budućnosti“ bio je dvogodišnji projekat za omladince od 18-29 godina, koji promoviše razvoj društvenih vještina i kompetencija koje doprinose konkurentnosti na tržištu rada i društvenu inkluziju omladinaca (kao i nezaposlenih i neobrazovanih), pružajući im informacije i obrazovanje.

Ovaj projekat ima četiri različita programa:

1. „Program prevencije nasilja za mlade ljude“ zasnovan je na metodama eksperimentalne pedagogije i eksperimentalnog učenja u prirodi, i podsticao je mlade ljude na razvijanje komunikacije, timskog rada, tolerancije, i da poštuju jedni druge, pa je tako direktno uticao na sprečavanje nasilnih i neprihvatljivih oblika ponašanja.
2. „Zaplovimo zajedno u budućnost“ imao je za cilj razvijanje veština za lakše zapošljavanje i povećanje konkurentnosti mladih ljudi na tržištu rada. To je bio program eksperimentalnog učenja na brodu, tokom kojeg su učesnici stekli veštine bitne za zapošljavanje (samopouzdanje, odgovornost, inicijativu, timski rad i komunikaciju, organizacione veštine i radne navike), a poslednjeg dana programa profesionalne kompetencije koje će biti upotrebljene u zapošljavanju (na osnovu postojećih potreba radnika u plovnom turizmu, jednom od glavnih grana ekonomije u Hrvatskoj koja brzo raste i razvija se).
3. „Program za razvoj društvenih veština i projekciju društvenog preduzetništva“ imao je za cilj razvoj ličnih i društvenih veština mladih ljudi i njihovo informisanje i edukaciju o društvenom preduzetništvu.

Program „Radionice o mobilnim mogućnostima za mlade ljude putem EU fondova“ imao je za svrhu da informiše mlade ljude i edukuje ih o tome kako da se uključe i sami razviju programe mobilnosti (razmena mladih, volonterski rad, Erasmus+ EU program).

UTICAJ

- 48 mladih osoba steklo je znanje o društvenom preduzetništvu
- 385 mladih osoba steklo je znanje o mogućnostima mobilnosti za mlade ljude kroz program „Erasmus+“ i evropske fondove
- 384 mladih osoba steklo je delikatne veštine neophodne za sprečavanje nasilja
- 23 mladih osoba savladalo je veštine plovidbe

FINANSIRANJE

- Evropska unija putem „Evropskog socijalnog fonda“

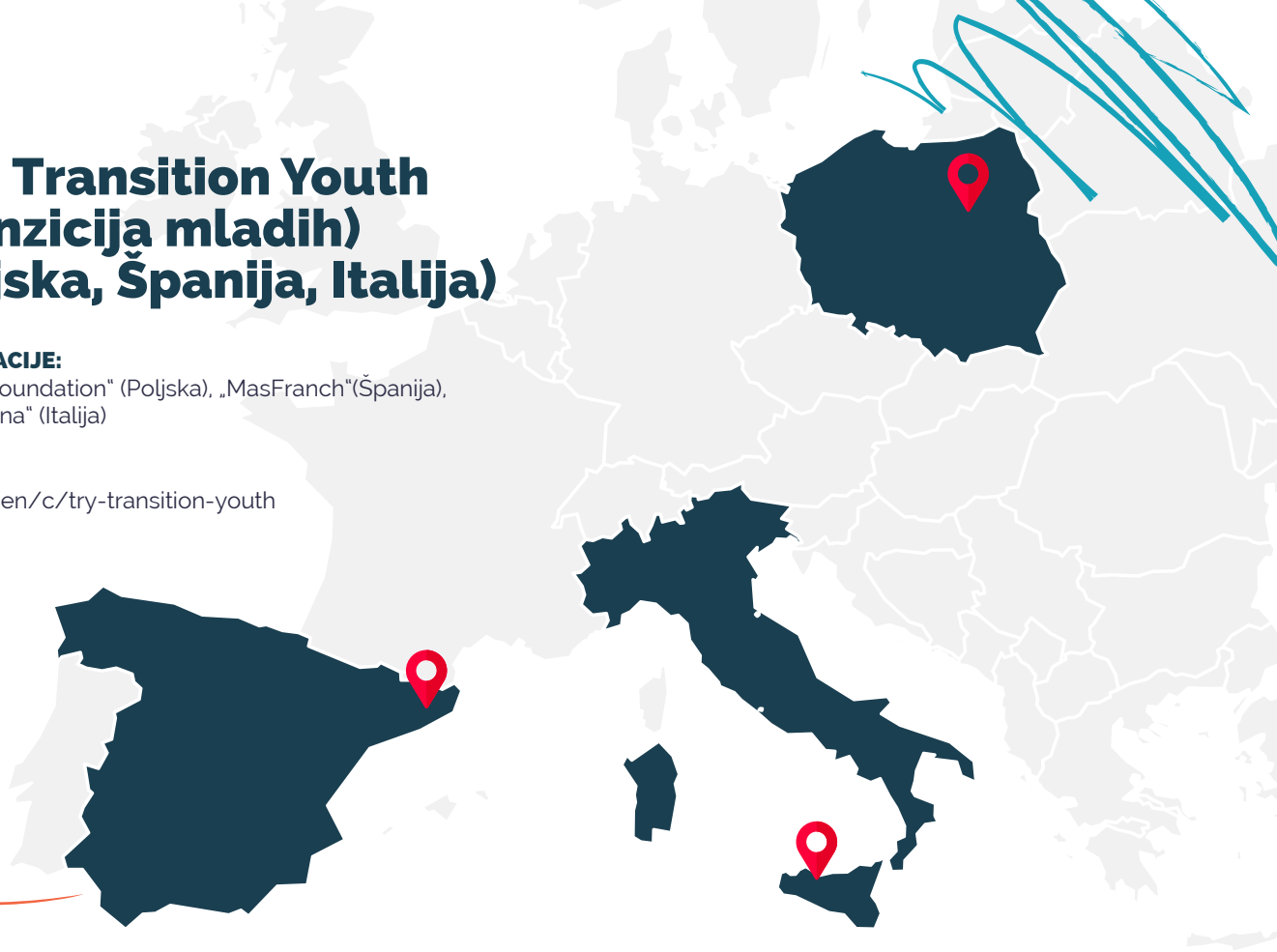
TRY: Transition Youth (Tranzicija mladih) (Poljska, Španija, Italija)

ORGANIZACIJE:

„4YOUth Foundation“ (Poljska), „MasFranch“ (Španija),
„Palma Nana“ (Italija)

WEBSITE:

4youth.pl/en/c/try-transition-youth

Glavni cilj projekta „TRY: TRansition Youth – održivi razvoj i lokalno preduzetništvo“ bio je priprema grupa mladih ljudi za delanje kako bi se umanjili negativni efekti globalnih fenomena, kao što su neravnomerna raspodela hrane u zemljama u razvoju i razvijanim zemljama, bacanje hrane ili nepoštovanje prirodnog okruženja.

Učenjem o društvenom preduzetništvu i uključivanjem u aktivnosti koje koriste lokalnoj zajednici u smislu održivog razvoja, kao i učešće u nizu sastanaka i radionica, učesnici su proveravali svoje poznavanje gorepomenutih problema i naučili u praksi alternativne metode za njihovo rešavanje. Zajedno sa meštanima tri grada (Milanovka, San Feliu de Palerols u Španiji i Čefalu u Italiji), i oni su bili uključeni u participativni dizajn i stvaranje društvenih bašta.

Aktivnosti su praćene raznim otvorenim događajima, kao što su javne debate, filmske projekcije, izložbe i radionice. Projekat je kao delo programa „Erasmus+“ sprovela fondacija „4YOUth“ u partnerstvu sa katalonskom zadrugom „MasFranch“ i u saradnji sa „Palma Nana“ sa Sicilije.

UTICAJ

- Učesnici su savladali nove životne stilove i alternativne načine za vođenje poslovnih aktivnosti
- Stvaranje društvene i urbane bašte u svakoj partnerskoj državi
- Aktiviranje lokalnih zajednica

FINANSIRANJE

- Bespovratna sredstva „Erasmus+“

Zdravlje

„Solidarni odgovor na COVID-19“ (Srbija)

ORGANIZACIJA:
„Okular“

VEB-SAJT:
www.okular.rs

Ova inicijativa ima za cilj očuvanje mentalnog zdravlja u uslovima povećanog rizika za njegovo ugrožavanje u smislu prisustva straha i nesigurnosti zbog pandemije virusa COVID-19.

Ukidanje radionica u „Okularu“ zbog pandemije bio je gubitak za decu i mlade ljude koji su dobili priliku da se distanciraju od porodičnih problema, nasilja ili zloupotrebe alkohola u porodici. „Okularov“ odgovor na ove izazove bio je organizovanje informativnih i edukativnih aktivnosti, kao i aktivnosti pružanja psihološke pomoći i podrške na načine koji su prihvatljivi tokom pandemije.

Za adolescente i mlade ljude, jednom nedeljno organizovane su onlajn radionice o mentalnom zdravlju putem „Zoom“ platforme. Radionice vode psiholozi i psihoterapeuti sa iskustvom u radu sa decom i mladim ljudima. Između radionica, u dogovoreno vreme, dva puta nedeljno, pružaju im besplatnu psihološku podršku u vidu telefonskih ili onlajn razgovora.

UTICAJ

- Omogućiti mladim ljudima iz ruralnih područja susrete sa psihoterapeutima tokom pandemije COVID-19
- Očuvanje mentalnog zdravlja dece i mladih ljudi, posebno onih koji pripadaju različitim marginalizovanim kategorijama populacije
- Prilika da se socijalizuju i zajedno provode slobodno vreme
- Solidarnost u lokalnoj zajednici
- Umrežavanje učesnika koji su aktivni u oblasti mentalnog zdravlja

FINANSIRANJE

- Fondacija „Trag“: „Aktivne zajednice: solidarni odgovor na COVID-19“
- „Balkanski fond za demokratiju“
- „Fond braće Rokfeler“
- Fondacija „Oak“

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Anicom Stamenković, omladinskom radnicom u organizaciji „Okular“, i saznajte:

1. Koje su to glavne aktivnosti ove organizacije?
2. Koji su to izazovi i opasnosti sa kojima se suočava lokalna omladina?

„Neodvisen.si“ – Društveno odgovoran program (Slovenija)

ORGANIZACIJA:

„ZAVOD 7, oblikovanje in izvajanje družbeno odgovornih programov“

VEB-SAJT:

www.neodvisen.si

„NEODVISEN.SI“ je sveslovenački društveno odgovoran program koji je započet još 2010. godine, i posvećen je podizanju svesti i sprečavanju različitih zamki zavisnosti. Program redovno razvija nove kreativne pristupe za informisanje i komunikaciju bez moralisanja, i podstiče mlade ljude da se aktivno uključe u zdravo društveno okruženje, istovremeno težeći ka konstruktivnom dijalogu između odraslih i mladih.

Program „NEODVISEN.SI“ nastoji da podigne svest mladih ljudi o važnosti i vrednostima života. Tim prenosi znanje, dobre prakse i iskustva, uz pomoć priznatih domaćih stručnjaka. Uočljive su drastične razlike u pogledu zavisnosti i prepoznavanja ovog problema među ciljnim grupama adolescenata. Zbog toga se posvećuje mnogo pažnje mladim ljudima, i oni su direktno i indirektno uključeni u učešće u programu.

UTICAJ

- Novi pristupi u suočavanju sa zavisnostima
- Uključivanje mladih ljudi u program

FINANSIRANJE

- različita bespovratna sredstva, opštine, škole, privatne donacije

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Bojanom Kodeljom, vođom programa Neodvisen.si:

1. Koliko se rad sa omladinom u ruralnim razlikuje od rada u urbanim sredinama?
2. Kakvu ulogu ima zajednica u vašim radnim aktivnostima?
3. Kako smanjiti probleme zavisnosti kod omladine u ruralnoj sredini?

Omladinska razmena „Eurofanbasket“ (Slovenija)

ORGANIZACIJA:

„Mladinski center BIT“

VEB-SAJT:

www.mc-bit.si

Omladinska razmena „EUROFANBASKET“ održana je u Črnomelju, u septembru 2014. godine, tokom „Evropskog košarkaškog šampionata“ čiji je domaćin bila Slovenija. Četrdeset osam učesnika i vođa grupa iz 8 zemalja (Slovenije, Hrvatske, Poljske, Španije, Italije, Turske, Letonije i Litvanije) formirali su fan zonu u centru grada i obnovili košarkaški teren, napravili koševе, naučili i istražili kulturu sporta u zemljama učesnicama. Tokom posete zbog pripremnog planiranja, mladi volonteri organizovali su košarkaški turnir i u tu svrhu takođe obnovili zastarelu opremu na košarkaškom terenu u Loki. Tokom trajanja ovog projekta, naučili su mnogo o značaju sporta kao vida aktivnog državljanstva i instrumenta za razvoj

pozitivnih vrednosti u društvu. Učesnici su takođe mnogo naučili o uticaju evropskih institucija i evropskih izbora na njihovu budućnost.

Omladinska razmena omogućava mladim ljudima da korisno provedu svoje slobodno vreme učeći o sportu kao vidu aktivne pripadnosti društvu. Razmena ima i pozitivan uticaj na lokalnu zajednicu, jer smo našim aktivnostima obnovili zone za rekreaciju u gradu.

UTICAJ

- Dva obnovljena košarkaška terena koje mladi ljudi svakodnevno koriste
- Jačanje važnosti volonterskog rada u kontekstu razvoja lokalne zajednice
- Sport (slobodno vreme) kao vid aktivnog učešća u društvu.

FINANSIRANJE

- „Evropski volonterski servis“

„Outward Bound u službi zajednice“ (Hrvatska)

ORGANIZACIJA:

„Outward Bound“ Hrvatska

VEB-SAJT:

www.outwardboundcroatia.com

„Outward Bound u službi zajednice“ bio je trogodišnji program sa ciljem osposobljavanja omladine sa ograničenim mogućnostima, radeći sa mladim ljudima iz sistema socijalne zaštite. U svakoj godini tokom sprovođenja, nekoliko jednodnevnih, petodnevnih i sedmodnevnih „Outward Bound“ programa sprovedeno je uključujući decu i omladinu bez odgovarajuće roditeljske brige, decu i omladinu koja žive u starateljskim porodicama, decu i omladinu sa poremećajima ponašanja i omladinske radnike/ce.

„Outward Bound“ programi zasnovani su na eksperimentalnom učenju i uključuju aktivnosti koje se odigravaju u prirodi (ekspedicije, planinarenje, vožnje kajaka, speleologiju, pravljenje splava). U ovim programima, učenje kroz iskustva odigrava se napolju, u prirodi. Samo okruženje toliko se razlikuje od onoga na šta su učesnici naviknuti, da se njihovi postupci i reakcije često razlikuju od uobičajenog ponašanja u poznatom svakodnevnom okruženju. Iskustva u drugačijoj sredini pomaže učesnicima da sagledaju sebe i svet na novi način, i daju im volju da promene svoje uobičajeno ponašanje. Programi učenja kroz iskustva osmišljeni su tako da učesnike dovode u stanje „adaptivne disonance“.

UTICAJ

- Učestvovalo je 570 dece i omladinaca iz sistema socijalne zaštite
- Razvoj sistema vaninstitucijskih alternativnih službi socijalne zaštite
- Doživotno učenje, sticanje veština, obuka i podrška za samostalan život mladih ljudi nakon dužeg boravka u domu socijalne zaštite ili hraniteljskoj porodici

FINANSIRANJE

- „Ministarstvo demografije, obitelji, mladih i socijalne politike“ Republike Hrvatske

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Lanom Jošt, projektnim menadžerom u „Outward Bound-u“ Hrvatska, i saznajte:

1. Koje su glavne aktivnosti ove omladinske organizacije?
2. Na koji način se finansira rad organizacije?
3. Sa kakvim se preprekama suočava organizacija?

„Organizovan smeštaj uz svu prateću podršku“ (Hrvatska)

ORGANIZACIJA:

„Udruga Breza“

VEB-SAJT:

www.breza.hr/home-eng

„Udruženje Breza“ sprovodi projekat pod nazivom „Organizovan smeštaj uz svu prateću podršku“. Glavni cilj ovog projekta jeste formiranje podrške i pomoći deci i omladini sa različitim potrebama koje imaju.

Projekat je podeljen na tri dela: „Socijalno-terapeutska zajednica Breza“, „Intenzivni individualni terapeutski program“ i „Služba poludnevnog boravka“.

Socijalno-terapeutska zajednica Breza" jeste vid podrške deci i omladini uzrasta od 12 do 18 godina, sa posebnim iskustvima, zbog kojih ne mogu da žive sa roditeljima, starateljima niti u institucijama u koje su smešteni.

Udruženje takođe pruža „Intenzivni individualni terapeutski program“ koji je fokusiran na jačanje korisnika koji imaju poteškoća sa socijalizacijom i svakodnevnim funkcionisanjem, i kojima je potrebna svakodnevna psihoterapeutska podrška.

Služba poludnevnog boravka" fokusirana je na pomoć i podršku deci u sticanju radnih, kulturnih i higijenskih navika, društvenih veština, razvijanju zdravih prehrambenih navika, organizaciji slobodnog vremena i kvalitetnom ličnom razvoju.

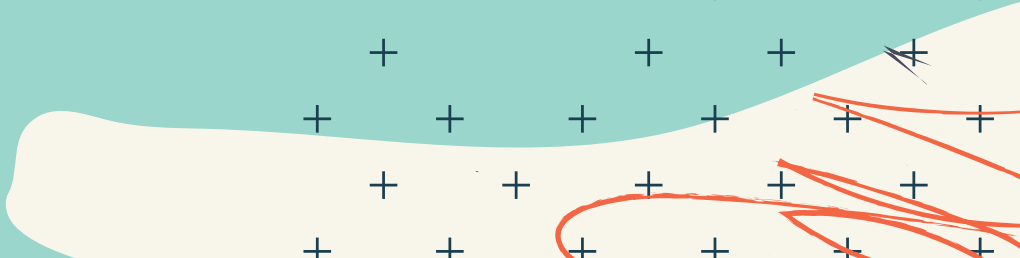
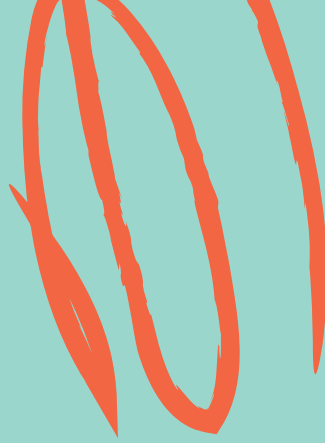
UTICAJ

- Stalna podrška deci i omladini radi poboljšanja njihovih životnih veština
- Inkluzija dece i omladine sa drugačijim potrebama

FINANSIRANJE

- Evropska unija putem programa „Erasmus+“
- „Evropski socijalni fond“
- „Ministarstvo demografije, obitelji, mladih i socijalne politike“ Republike Hrvatske
- „Nacionalna fondacija za razvoj civilnog društva“
- „Ured vlade Republike Hrvatske za udruženja“

Učešće
i inkluzija

„LaFábrica detodalavida“ (Fabrika života) (Španija)

ORGANIZACIJA:

„LaFábrica detodalavida“

VEB-SAJT:

www.lafabrikadetodalavida.org

Projekat „LaFábrica detodalavida (LFdTV)“ započet je 2015. godine, kada se grupa mladih arhitekata upustila u preobraćanje dva objekta stare cementare, napuštene preko 30 godina, a koju im je ustupila lokalna uprava radi restauracije. To je sada zajednički prostor sa više namena, a koristi se za sledeće:

- „Fábrica Komún“: program sa učešćem građana zasnovan na „Kolaborativnom društvenom upravljanju i društvenim aktivnostima zajednice“.
- „Saturdays Dtv“: otvorene radionice za razvoj umrežavanja među lokalnim građanima u vezi sa temama od interesa i u lokalnom kontekstu (samogradnja i voćnjaci, zanatsko pivo i slobodna kultura, itd.).
- „Cine al fresco“: bioskopske projekcije na otvorenom tokom leta.
- „PechaKucha“: susreti radi umrežavanja i radionice za mlade preduzetnike koji dolaze sa raznih strana u regionu.
- „Territorio Komún“: integralni program za savetovanje i podršku ljudi zainteresovanih za razvoj kreativnih, društvenih i kulturnih sadržaja, i drugih aktivnosti u „La Fabrika“. Ovi ljudi mogu da koriste prostorije i za razvijanje sopstvenih aktivnosti.

Zahvaljujući projektu „LFdTV“ ovo napušteno mesto preobraćeno je u prostor za društveno upravljanje područjem, kao i mesto za razonodu i kulturu u ovoj ruralnoj sredini. Ova inicijativa unela je život u najbližu varoš, Los Santos de Maimona (ruralna sredina sa oko 8.500 stanovnika).

Danas „La Fabrika“ razvija kreativnu dinamiku i metodologije istraživanja i aktivnosti za opšte dobro, zadružnu proizvodnju, slobodnu kulturu i samogradnju. Vodi je tim različitih profesionalaca sa iskustvom u arhitekturi, umetnostima, dizajnu, pravu i antropologiji, formirajući interdisciplinarnu zajednicu koja nudi nova rešenja u raznim oblastima, kao što su participativni procesi, aktiviranje napuštenih objekata, umetnička produkcija na javnim mestima, društveno upravljanje i ekonomija, itd.

UTICAJ

- Aktiviranje napuštenih objekata
- Umetnička produkcija na javnim mestima
- Stvaranje kulturne gravitacija potrebne za odvracanje mladih od raseeljavanja
- Izgradnja zajednice koju vode mladi ljudi

FINANSIRANJE

- Grupno finansiranje (Crowdfunding)
- Fondacija "Maimona"

SKOK – „Pokret gorana Vojvodine“ (Srbija)

ORGANIZACIJA:

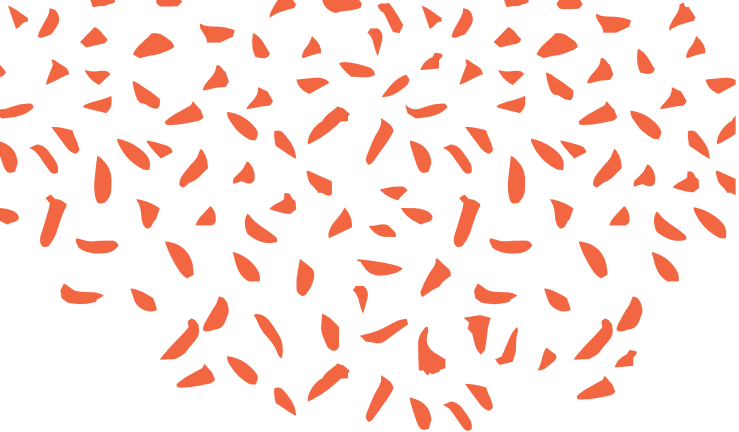
„Pokret gorana Vojvodine“

VEB-SAJT:

www.facebook.com/mladisremskikarlovci

SKOK – omladinski klub u Sremskim Karlovcima jeste omladinski program „Pokreta gorana Vojvodine“. Program je usmeren ka tome da osposobi mlade ljude za aktivno učešće u održivom razvoju lokalne zajednice Sremskih Karlovaca pružajući im resurse, izgradnjom kapaciteta i pružanjem mentorske podrške mladim ljudima. Veći deo programa pokreću i sprovode mladi ljudi. Omladinski radnici/ce osmišljavaju programe neformalnog obrazovanja i mentorstva na osnovu reakcija i potreba mladih ljudi.

Ovaj program ima sopstveno omladinsko veće, koje čine aktivni članovi i omladinski radnici/ce. Veće razmatra i reaguje u pogledu plana i programa, donosi odluke u pogledu trošenja sredstava i ima predstavnike u skupštini organizacije.

Program je podeljen na dva dela:

- Aktivnosti za mlade ljude
- Inicijative omladine za lokalnu zajednicu

Teme su različite pošto su vođene potrebama i idejama mladih ljudi, ali uglavnom se svode na društvene igre, kulturu, zaštitu životne sredine itd.

UTICAJ

- Jedini program za mlade ljude koji sprovodi standarde omladinskog rada i radi u kontinuitetu u lokalnoj zajednici od 2008. godine
- 15 programa i aktivnosti godišnje
- Blizu 70 događanja godišnje
- 100 mladih ljudi učestvuje u barem jednoj aktivnosti godišnje
- 25 mladih ljudi je aktivnije uključeno u sprovođenju programa
- Vođenje jedinog omladinskog kluba u lokalnoj zajednici – radni prostor za mlade ljude
- Sistem za aktivno učešće mladih ljudi u okviru organizacije – omladinsko veće SKOK

FINANSIRANJE

- Iznajmljivanje prostora omladinskog centra „Eco Center Radulovački“
- Sredstva od „Ministarstva omladine i sporta“ Republike Srbije
- Sredstva od fondacija „Open Society“
- Za projekte manjeg obima, sredstva od opštine Sremski Karlovci
- Partnerstvo na projektima „Erasmus+“
- Privatni fondovi - sredstva od porodice Radulovački za radni prostor
- SKOK ćoše sa suvenirima

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Vladimirom Budalićem, koordinatorom omladinskog programa u „Pokretu gorana Vojvodine“, i saznajte:

1. Da li mislite da se poštuju kulturno i prirodno nasleđe?
Da li se to smatra teretom ili prilikom?
2. Da li vaša lokalna sredina istražuje nove vidove ruralnog rada?
3. Da li je problem smeštaja razlog zašto mladi ljudi napuštaju ruralna područja?

„Changing Minds“ (Promena mišljenja) (Rumunija, Irska)

ORGANIZACIJE:

„Aurelia Trust“, „Skibbereen Community School“, „Ludgate Operations Limited“ (Irska); „Directia Generala De Asistentia Sociala Si Protectia Copilului Constanta“, „Asociatia Tinerilor Cu Initiativa Civica“ (Rumunija).

VEB-SAJT:

www.changingminds.eu

„Changing Minds!“ bio je projekat razmene praksi između raznovrsnog spektra omladinskih i lokalnih organizacija u Irskoj i Rumuniji, a koje se bave mladim ljudima u oblasti omladinskog rada, invaliditeta, problematičnih stereotipova i uticajnih politika.

Mladi ljudi sa ruralnih područja i Rumunije (u Konstanti i Galatiju) i Irske (u Skiberinu i Kaslbaru) uključeni su preko partnerskih organizacija.

Održane su aktivnosti transnacionalnog učenja u trajanju od dve nedelje, jedna u Rumuniji i jedna u Irskoj, direktno uključujući rad sa ljudima sa invaliditetom. Takav rad bio je pun izazova i predstavljao je intenzivno iskustvo za sve učesnike, što je dovelo do jakog povezivanja unutar tima.

Središte projekta bio je razvoj ključnih veština kod mladih učesnika, kao što su liderske veštine, preduzetničke veštine i lični razvoj. Ove veštine napredovale su zajedno sa veštinama komunikacije i rastom samopouzdanja. Uzrok tome u velikoj meri jeste to što su prvobitni ishodi projekta postignuti uz još mnogo drugih nepredviđenih, kao što su povećano interesovanje u stvaranju istorijskih i edukativnih materijala.

Osim interesovanja za invaliditet, javilo se i interesovanje za istoriju invaliditeta u obe zemlje, a mladi učesnici su to podelili snimanjem potresnih i upečatljivih mini-intervjua sa starijim rođacima koji su preživeli period komunizma u Rumuniji. Projekat je dokumentovan i u celosti ocenjen korišćenjem video zapisa. To je ohrabrilo mlade ljude da koriste veštine intervjuisanja, a takođe im je omogućilo značajno samopromatranje.

U obe države održana je konferencija koju su vodili mladi, a na kojoj su podsticane i razvijane veštine planiranja i organizacije, upravljanje događajima i govor u javnosti. Konferencija je omogućila da se rezultati i sve što je naučeno iz ovog partnerstva objavi široj javnosti.

UTICAJ

- Liderske, preduzetničke veštine i lični razvoj učesnika
- Multikulturalno iskustvo
- Stvaranje zajednice
- Više od 30 mladih ljudi radilo je sa osobama sa invaliditetom

+

+

+

+

FINANSIRANJE

- Strateško partnerstvo „ERASMUS+ KA2“

+

+

+

+

+

+

Veles – Vladičin Han (Srbija)

ORGANIZACIJA:

„Veles – Vladičin Han“ (Srbija)

VEB-SAJT:

www.facebook.com/veles.v.han

„Veles – Vladičin Han“ jedna je od nekoliko organizacija u Pčinjskom okrugu fokusiranih na omladinski rad. Njihov tim radi na stvaranju bezbednog prostora za omladinu, gde mogu da se druže sa istomišljenicima dok rade i uče zajedno. Posebno se trude da dopru i uključe mlade ljude iz ruralnih sredina i onih najranjivijih grupa, da bi pokazali da svako može i da bi svako trebalo da bude uključen u proces donošenja važnih i korisnih odluka u svojoj lokalnoj zajednici.

Realizovali su mnoge radionice i projekte uz pomoć svojih mladih volontera, od socijalnih pitanja preko umetnosti i nauke, pa sve to podizanja svesti u pogledu ekoloških problema. Tokom poslednjih šest godina, ova organizacija uspešno saraduje sa fondacijom „Ana i Vlade Divac“, a kroz projekat „Divac omladinski fondovi“ uspeli su da uključe više od stotinu mladih ljudi u procese lokalnog razvoja odabравši projekte (koje su pokrenuli i njima upravljali omladinci) koji će biti nagrađeni bespovratnim sredstvima „Fondacije Ana i Vlade Divac“, a kasnije, u nadzor realizacije odabranih inicijativa. Tokom ove saradnje, realizovano je preko šezdeset projekata, a uticaj tog rada još uvek je važeći i vidljiv, a kao što je već pomenuto, više od stotinu mladih ljudi edukovano je iz oblasti pisanja, upravljanja, praćenja i realizacije projekata.

UTICAJ

- Sređena ili popravljena igrališta, školska dvorišta i tereni
- Savremena oprema u školama
- Fizički prostor za timski rad i radionice
- Učešće lokalne omladine u aktivizmu i volonterskom radu

FINANSIRANJE

- Opština Vladičin Han
- „Fondacija Ana i Vlade Divac“
- Lokalne firme i kompanije

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Aleksandrom Antić, članicom organizacije „Veles - Vladičin Han“, i saznajte:

1. Da li vaša organizacija dobro saraduje sa lokalnom samoupravom ili drugim vladinim organizacijama?
2. Kako povećati učešće mladih ljudi u projektima/događajima?
3. Da li lokalna sredina ima problema zbog mladih ljudi koji napuštaju taj kraj?

Informisanje ruralne omladine putem aktivnosti „Info Centra“ (Hrvatska)

ORGANIZACIJA:

„Udruga Mladi u Europskoj uniji“

VEB-SAJT:

www.mladi-eu.hr/tocka-info-centar

Omladinska organizacija „Mladi u Europskoj uniji“ informiše omladinu sa ruralnih područja o mogućnostima mobilnosti putem info-punktova i predavanja u srednjim školama i na fakultetu.

Zbog nedostatka aktivnih omladinskih organizacija u Šibeničko-Kninskoj županiji i pružaoca informacija u ruralnim sredinama ove županije, „Mladi u EU“ preuzela je inicijativu i pruža omladini informacije u osiromašenim krajevima Šibeničko-Kninske županije.

Postavili su svoj prvi info-punkt za omladinu u ovoj županiji i kroz svoje svakodnevne aktivnosti informišu omladinu o sledećem:

- Omladinskoj kulturi i dokolici
- Zaposlenju i preduzetništvu
- Mobilnosti mladih ljudi
- Garanciji za mlade
- Savetovanju i informisanju mladih ljudi sa invaliditetom

UTICAJ

- Povećani broj upita omladinaca iz ruralnih sredina o mogućnostima za omladinu koje pružaju projekti „Erasmus+“ i „Evropski korpus solidarnosti“
- Povećani broj omladinaca iz ruralnih sredina koji učestvuje u mogućnostima volonterskog rada
- Povećana društvena inkluzija omladine iz ruralnih sredina županije

FINANSIRANJE

- „Ministarstvo za demografiju, porodicu, omladinu i socijalnu politiku“ Republike Hrvatske
- „Evropski socijalni fond“
- Šibeničko-Kninska županija
- Grad Šibenik

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Katerinom Rende Dominis i Danielom Peskartoreom, volonterima u „Udruga Mladi u EU“, i saznajte:

1. Koji su to izazovi u ruralnim sredinama i kako se organizacija nosi sa njima?
2. Kako uključiti omladinu u aktivnosti?
3. Kako negovati aktivno učešće u zajednici kod mladih ljudi?

Fokusirana područja

**Opština
IDRIJA -**
oživljavanje
nasledem -
bogatog
kraja

Opština Idrija oživljavanje nasledem bogatog kraja

STANOVNIŠTVO:

11 730

MLADO STANOVNIŠTVO(15-29):

1606

Idrija je grad na zapadu Slovenije i to je najstarija rudarska varoš u Sloveniji, koji je stavljen na UNESCO-vu listu svetske baštine. Nakon otkrića žive krajem 15. veka, ova varoš postepeno je postajala ekonomski i kulturni centar šireg područja. Zbog važnosti žive (za vađenje zlata i srebra) mnogi vodeći inženjeri i intelektualci putovali su u ovu majušnu varoš ili živeli u njoj.

Varoš se nalazi u uzanoj dolini okruženoj brdima i visoravnima. Celo područje opštine Idrija deo je Idrija UNESCO globalnog geoparka sa bogatim prirodnim i kulturnim nasledem. Osim same varoši, područje je puno raštrkanih zaseoka i farmi, koji se ponekad pružaju čak do šuma. Nakon postepenog zatvaranja rudnika žive u Idriji još tamo 1980-tih, došlo je do restrukturiranja ovog mesta. Više od 1.000 bivših rudara potražilo je posao u drugim oblastima, uglavnom u automoto sektoru koji je bio u procvatu a kojim još uvek dominiraju kompanije u lokalnom vlasništvu.

Pet stotina godina rudarstva donelo je mnoštvo različitih kulturnih obeležja. U Idriji je nastala slavna čipka na kalem – Idrijska čipka. Zbog teških uslova rada, žene rudara nisu radile u rudniku, i mnoge su dodatno zarađivale pletući čipku. Idrija se danas smatra važnim centrom poznavanja čipkarstva.

Pošto su rudari dolazili iz cele centralne Evrope, u Idriji se razvila i specifična gastronomija. Najpoznatije jelo jesu „idrijski žlikrofi“, punjeno testo (knedle), koji su dobili oznaku zaštićenog geografskog porekla 2010. godine.

Omladinske aktivnosti u Idriji

Prve (moderne) omladinske aktivnosti u ovoj varoši počele su 1960-tih, kada je „Liga socijalističke omladine Jugoslavije“ osnovala omladinski klub. Klub je promovisao razne omladinske aktivnosti, i ne samo socijalističke, već i alternativne vidove kulture.

Nakon zatvaranja omladinskog kluba posle raspada Jugoslavije 1991. godine, pojavila se samo nekolicina omladinskih pokreta, ali je većina nestala jer nisu uspevali da održavaju aktivnosti u tim nestabilnim vremenima. Početkom 2000-tih, u Idriji je nastao još jedan omladinski pokret otvaranjem alternativnog kluba „Swenak“ i sa početkom omladinskog festivala „Čipkarija“. Glavni akter omladinske politike bio je „Studentski klub Idrija“.

Zbog nedostatka strategije, tradicionalne omladinske organizacije bile su nepovezane i izdvojene. Nije bilo prostora za omladinu, nije bilo omladinskih radnika/ca, a ni omladinskih politika. Nova generacija omladinskih volontera započela je pregovore o ulozi omladine u lokalnoj zajednici. Ideja o omladinskom centru isplivala je sa ciljem da se rasute omladinske aktivnosti uključe u planiranje politika.

Godine 2013, 3 lokalne nevladine organizacije (udruženje izviđača „Rod srebrnih krtov Idrija“, „Udruženje za razvoj omladine Idrija 2020“ i „Udruženje studenata Idrija“) osnovala su „Omladinski centar Idrija“ kao krovnu organizaciju. Mladi volonteri renovirali su prostorije bivšeg manastira koje je iznajmila opština, i opremili je polovnim i uradi sam nameštajem koji su donirali meštani i firme iz Idrije. Godine 2018, omladinski centar dobio je drugi deo objekta sa omladinskim hostelom, što im je olakšalo organizovanje međunarodnih aktivnosti u gradu.

Godine 2015, razvijena je prva zvanična strategija za omladinu, koja će biti ažurirana 2021. godine novom strategijom. Nova strategija moraće da se usredredi na veliki izazov – kako zaustaviti smanjenje omladinske populacije u opštini Idrija. Od 2010. godine, omladinska populacija smanjila se za preko 20% što je alarmantan broj, ali nažalost, česta pojava u ruralnim krajevima Slovenije.

Omladinska populacija u Idriji sve je više fokusirana na posebno kulturno i prirodno nasleđe. Zato što motiviše mlade ljude da istražuju prirodno i kulturno nasleđe, udruženje „Idrija 2020“ smatra se vodećom organizacijom u smišljanju novih kreativnih rešenja sa naglaskom na omladinske aktivnosti i razvoj preduzetništva.

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Mašom Eržen, koordinatorkom "Omladinskog centra Idrija":

1. Koji su to glavni izazovi i opasnosti za omladinu Idrije?
2. Kako se mladi ljudi uključuju u aktivnosti „Omladinskog centra Idrija“?
3. Da li je rad omladinskog radnika/ce važan za razvoj zajednice?

Pogledajte intervju sa Tomažom Venceljom, gradonačelnikom Idrije:

1. Kako opština Idrija podržava mlade ljude?
2. Koji su to glavni izazovi u opštini Idrija u pogledu omladine?
3. Kako su mladi ljudi uključeni u donošenje odluka na lokalnom nivou?

**Opština
Gračac**
- Biser
prirode

Opština Gračac- Biser prirode

STANOVNIŠTVO:

4 689

MLADO STANOVNIŠTVO (15-29):

727

Opština Gračac nalazi se u širokoj dolini, na jugu Like, u podnožju planine Velebit, i pripada Zadarskoj županiji. Svrstava se u brdsko-planinsku regiju, a sa površinom od 957.19 km² najveća je opština u Hrvatskoj. Ona čini 26,25% Zadarske županije. Obuhvata 38 naselja, od kojih su Gračac i Srb najnaseljeniji. Na osnovu popisa iz 2011, u opštini Gračac živi 4.689 stanovnika, od kojih 54% Hrvata i 45% Srba. Gustina naseljenosti jeste 4,9 stanovnika po km², što opštinu Gračac čini najvećom opštinom sa najmanjom gustinom naseljenosti. Ima najniži stepen razvoja u Zadarskoj županiji, i smatra se najslabije razvijenim područjem u Hrvatskoj.

Okrružena je predivnom netaknutom prirodom, prostranim njivama pogodnim za poljoprivredu i stočarstvo, gustim bukovim šumama pogodnim za šumarstvo i preradu drveta. Kroz opštinu prolazi nekoliko potoka, od kojih jedan prerasta u reku Otuču. Godine 2018. počela je obnova i izgradnja speleološkog centra nadomak Cerovačkih špilja, što će omogućiti razvoj turizma zasnovan na prirodnom nasleđu. Ima ogroman potencijal za održivu ekonomiju i ekoturizam, pešačenje, biciklizam, kampovanje. Zbog gorenavedenih razloga, ovaj kraj je pogodan za pčelarstvo.

Osim toga, mnogi pčelari sa obale tokom suvih i vrelih letnjih meseci beže u planine, zbog svežeg vazduha i bujajuće vegetacije. U Tomingaju, selu nadomak Gračca, rođena je majka Nikole Tesle. Zvala se Georgina (Đuka) Tesla. Predivno prirodno okruženje i težak način života iznedrili su najjačeg čoveka na svetu, Marijana Matijevića, kojeg svet poznaje kao „Junaka iz Like“.

Do 1991. godine, opština je uvek imala preko 10.000 stanovnika, ali nakon 1991. godine broj stanovnika stalno opada. Od početka 2013. godine, do kraja 2016, svaka šesta osoba iseljava se, uglavnom u inostranstvo (16,9% populacije) iz ekonomskih razloga. Mnogi od njih su porodice sa decom. U istom periodu, rođeno je 116 dece a preminulo 257 osoba.

Zbog nedostatka osnovne infrastrukture, kulturnih i društvenih aktivnosti za mlade, informacija i neformalnog obrazovanja, lokalna omladina je 2016. godine pokrenula omladinsku organizaciju „Udruga Prizma“. Od tada, oni aktivno uključuju omladinu iz Gračca i drugih ruralnih sredina u društvene i demokratske procese, smišljajući i sprovodeći kulturne aktivnosti i angažujući omladinu u projektima mobilnosti. Kao polazna tačka razvoja lokalne infrastrukture za omladinu, „Udruga Prizma“ razvila je „Lokalni program za mlade opštine Gračac 2019-2022“ u saradnji sa opštinom Gračac. Oni su aktivno učestvovali u razvoju „Nacionalnog omladinskog programa 2020-24“ kao član radne grupe i koordinator radne grupe za omladinski rad u ruralnim sredinama. Aktivnim angažmanom omladine u 2020. godini, obnovili su i otvorili omladinski klub „Tamo Iza“ obezbedivši prostor i sredstva za omladinu kako bi kvalitetno organizovala svoje slobodno vreme, a oni vode i „Volonterski centar Gračac“ u cilju promovisanja razvoja volonterskog rada.

Radi promocije promena u zajednici zasnovanim na lokalnim resursima, započeli su saradnju sa „UKE“, nevladinom organizacijom nadomak malog sela Lovinac, koja unosi inovacije i novo viđenje u oblasti kulture, održivosti i ličnog razvoja.

Saznajte više

Pogledajte intervju sa Silvestarom Petrovim, predsednikom organizacije „Udruga Prizma“, i saznajte:

1. U kojoj meri je lokalna zajednica svesna važnosti kulturnog i prirodnog nasleđa?
2. Koje slavne ličnosti su rođene na području Gračca?

Pogledajte intervju sa Lanom Jošt, projektnim menadžerom u „Udruga Kultura i Edukacija“, saznajte:

1. Koje su to glavne aktivnosti organizacije?
2. Zašto je ovaj kraj savršen za njihove aktivnosti?
3. Sa kakvim se preprekama suočavaju mladi ljudi u lokalnoj sredini?

Mogućnosti finansiranja

U ovom poglavlju pronaći ćete listu raznih međunarodnih fondova za omladinske organizacije i aktivnosti. Fokusirali smo se na finansiranja na međunarodnom nivou, gde su sredstva usmerena na sve tri države koje učestvuju u projektu „Pod lupom – Omladinski rad u ruralnim sredinama!“ tj. Sloveniju, Hrvatsku i Srbiju. Pošto Srbija nije država članica EU, nije kvalifikovana za većinu EU fondova. Situacija u Hrvatskoj i Sloveniji je po tom pitanju veoma slična. S druge strane, Srbija ima pravo na neka posebna sredstva na koje Slovenija i Hrvatska nemaju.

Napomena: U trenutku kada je pripremana ova brošura, novi višegodišnji finansijski okvir 2021 – 2027 Evropske unije još uvek nije bio završen. Ipak, mnogi podaci su već bili poznati; uključili smo postojeće programe koji se nastavljaju i u novom okviru u ovu listu mogućnosti finansiranja.

Obrazovanje
& kultura

„Erasmus+“

„Erasmus+“ je program EU čiji je cilj unapređenje veština i mogućnosti zapošljavanja mladih ljudi, promovisanje njihove društvene inkluzije i zdravlja, i negovanje poboljšanja u omladinskom radu i omladinskim politikama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

VEB-SAJT:

ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_en

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Program „Erasmus+“ otvoren je i za organizacije iz država članica EU, kao i za one koje nisu članice EU. To uključuje i Srbiju, kao državu koja nije članica EU.

„Kreativna Evropa“

„Kreativna Evropa“ je okvirni program Evropske komisije za podršku kulturi i audiovizuelnim sektorima.

VEB-SAJT:

ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_en

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Program „Kreativna Evropa“ otvoren je za kulturne i kreativne organizacije iz država članica EU, kao i za one koje nisu članice EU. To uključuje i Srbiju, kao državu koja nije članica EU.

Bespovratna sredstva „Fondacije Marc de Montalembert“

„Fondacija Marc de Montalembert“ podržava projekte koji omogućavaju mladim ljudima iz mediteranskih zemalja da otkriju različitosti ostalih mediteranskih kultura, i razviju osećaj za njihove različitosti i bogatstvo.

Svake godine, ova fondacija daruje sredstva mladim ljudima iz mediteranskog regiona za implementaciju interkulturalnih projekata.

VEB-SAJT:

www.fondationmdm.com

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Morate da imate manje od 28 godina i da ste iz neke od zemalja Mediterana. Da biste se prijavili, morate da predložite studijski projekat iz oblasti kulture po svom izboru a koji će se realizovati u jednoj ili više zemalja Mediterana, ali da to nije zemlja iz koje potičete.

Mladi ljudi iz Srbije ne mogu da se prijave.

Volonterski rad

„Evropski korpus solidarnosti“

„Evropski korpus solidarnosti“ je inicijativa Evropske unije koja omogućava mladim ljudima da budu volonteri ili rade na projektima u svojim zemljama ili u inostranstvu, a koji doprinose zajednicama i narodima širom Evrope.

Projekti koje finansira „Evropski korpus solidarnosti“ mogu da traju od dva do dvanaest meseci. Obično se realizuju u državama članicama Evropske unije.

VEB-SAJT:

www.europa.eu/youth/solidarity_en

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Mladi ljudi mogu da se prijave za sredstva „Evropskog korpusa solidarnosti“ sa svojih 17 godina, ali ne mogu da počnu da rade na projektu tek posle 18. Projekti „Evropskog korpusa solidarnosti“ dostupni su mladim ljudima do 30 godina starosti.

Zaposlenje

„Inicijativa za zapošljavanje mladih“

Omladinska garancija obaveza je svih država članica, kao garancija da se svim mladim ljudima mladim od 25 godina nude kvalitetne ponude za posao, stalna edukacija, praksa ili obuka u periodu od četiri meseca nakon što postanu nezaposleni ili prekinu formalno obrazovanje.

„Inicijativa za zapošljavanje mladih“ glavni je program EU za finansiranje kojim se omogućava uvođenja omladinske garancije. Primenjuje se u posebnim regionima gde je nezaposlenost mladih veća od 25%.

VEB-SAJT:

ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Sredstva su dostupna državama članicama EU. Pošto Srbija nije država članica EU, nije kvalifikovana za ovu inicijativu.

„Erasmus za mlade preduzetnike“

„Erasmus za mlade preduzetnike“ je program međudržavne razmene koja novim ili ambicioznim preduzetnicima pruža šansu da uče od iskusnih preduzetnika koji vode male firme u drugim državama učesnicama.

VEB-SAJT:

www.erasmus-entrepreneurs.eu

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Kvalifikovani preduzetnici jesu oni koji su u početnoj fazi razvijanja svog biznisa (novi preduzetnici) i iskusni vlasnici ili menadžeri mikro ili malih preduzeća (preduzetnici domaćini).

Program je dostupan svim novim preduzetnicima i preduzetnicima domaćinima Evrope sa stalnim boravkom u 27 država članica Evropske unije, Albaniji, Jermeniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Severnoj Makedoniji, Srbiji, Islandu, Turskoj, Velikoj Britaniji, Ukrajini i Kosovu*.

Učešće i
inkluzija

„Evropska fondacija za mlade“

„Evropska fondacija za mlade (EYF)“ jeste fondacija koju je 1972. godine osnovao „Savet Evrope“ radi pružanja finansijske i obrazovne podrške aktivnostima evropske omladine.

VEB-SAJT:

www.coe.int/en/web/european-youth-foundation

DA LI MOGU DA SE PRIJAVIM?

„EYF“ ne daje sredstva pojedincima. Podržava samo nevladine omladinske organizacije koje moraju da budu neprofitne i da ih vodi omladina (strukturu za odlučivanje čine mladi ljudi).

„Regionalna kancelarija za saradnju mladih“ (RYCO)

„Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO)“ jeste samostalno-funkcionišući institucionalni mehanizam koji su osnovale 6 članica zapadnog Balkana (WB 6): Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Crna Gora, Severna Makedonija i Srbija, u cilju promovisanja želje za pomirenjem i saradnju među omladinom u regionu putem programa omladinske razmene.

VEB-SAJT:

www.rycowb.org

DA LI MOGU DA SE PRIJAVIM?

Za podnosiocje prijave dostupne su različite ponude, uglavnom za mlade ljude od 18 do 35 godina ili za organizacije civilnog društva koje rade sa mladim ljudima. Slovenija i Hrvatska nisu kvalifikovane za prijavu. Sve projektne aktivnosti koje finansira „RYCO“ moraju se odigravati na teritorijama zapadnog Balkana tj. 6 ugovornih strana (WB6): Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije. Slovenija i Hrvatska nisu kvalifikovane za prijavljivanje.

„Fond za zapadni Balkan“

„Fond za zapadni Balkan“ (WBF) jeste međunarodna organizacija koja se nalazi u Tirani, u Albaniji, a koju su osnovale vlade Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Severne Makedonije, Crne Gore i Srbije. Njeno osnivanje, kao sveuključujuće i regionalne inicijative, smatra se jasnim znakom volje za saradnjom koja pušta korenje u zemljama Balkana.

„WBF“ teži ka promociji saradnje i solidarnih vrednosti između građana, civilnog društva i međusobnih kontakata među narodima, pružajući sredstva za male i srednje projekte u sledećim ključnim oblastima:

1. Održivi ekonomski razvoj
2. Razmena i saradnja u obrazovanju
3. Kulturna saradnja

VEB-SAJT:

www.westernbalkansfund.org

DA LI MOGU DA SE PRIJAVIM?

Nevladine, civilne i neprofitne organizacije su primarni primaoci sredstava. Organizacije u Sloveniji ili Hrvatskoj nisu kvalifikovane..

Regionalni
razvoj

Strukturalni i investicioni fondovi EU

U novom dugoročnom budžetu EU 2021-2027, očekuje se 8 EU fondova. Jedan od njih je i „Fond za evropski regionalni razvoj“. U vreme pripreme ove brošure mnogi podaci o budućim sredstvima još uvek nisu poznati.

VEB-SAJT:

ec.europa.eu

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Oko 80% sredstava EU za period 2013-2020 odobreno je za programe koji su sprovedeni u državama same EU. Tamo gde je Evropska komisija direktno upravljala finansiranjem, radila je to dodeljujući bespovratna sredstva, pokretanjem tenderskih procedura, itd.

Države članice EU (uključujući Hrvatsku i Sloveniju) bile su kvalifikovane za sva sredstva osim za „Instrument Evropske unije za bespovratnu predpristupnu finansijsku pomoć (IPA)“ što su finansijski instrumenti za države kandidate ili potencijalne kandidate, uključujući Srbiju.

Ako vas zanimaju neki posebni fondovi, pogledajte nacionalne veb-stranice posvećene fondovima EU:

- SLOVENIJA: <https://www.eu-skladi.si/>
- HRVATSKA: <https://strukturnifondovi.hr/>
- SRBIJA: <https://www.mei.gov.rs/srI/fondovi/fondovi-evropske-unije/>

Evropa za svoje građane

Cilj programa „Evropa za svoje građane“ jeste da pomogne svojim građanima da razumeju EU, njenu istoriju i raznolikost, i da podstakne demokratsko učešće građana na nivou EU.

VEB-SAJT:

eacea.ec.europa.eu/europe-for-citizens_en

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Podnosioci zahteva moraju biti osnovani u državama članicama EU ili u nekim nečlanicama EU, uključujući Srbiju. Podobnost zavisi od posebnih elemenata.

USAID

USAID je nezavisna agencija federalne vlade SAD-a koja je prvenstveno odgovorna za pružanje pomoći civilima iz drugih zemalja i za pomoć u razvoju.

USAID radi u Srbiji na posebnim programima iz oblasti ekonomskog rasta i trgovine, demokratije, ljudskih prava i upravljanja. e and Democracy,

VEB-SAJT:

www.usaid.gov

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Omladinske organizacije i kompanije mogu da se prijave za posebne potrebe iz različitih oblasti. Slovenija i Hrvatska nisu kvalifikovane za ova sredstva.

„Fondacija Višegrad“

Ova fondacija je međunarodna donatorska organizacija koju su 2000. godine osnovale vlade Višegradske grupe, Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka, kako bi promovisale regionalnu saradnju u Višegradskom regionu (V4), kao i između regiona V4 i drugih zemalja, pogotovo onih na zapadnom Balkanu i regionima Istočnog partnerstva.

Bespovratna sredstva „Višegrad+“ podržavaju projekte koji doprinose demokratizaciji i transformaciji procesa u odabranim zemljama i regionima, pogotovo državama nečlanicama EU na zapadnom Balkanu i državama Istočnog partnerstva.

VEB-SAJT:

www.visegradfund.org

DA LI MOŽETE DA SE PRIJAVITE?

Srbija kao država članica Istočnog partnerstva može da aplicira za bespovratna sredstva „Višegrad+“. Projekti moraju da razvijaju smislenu saradnju i obezbede aktivno učešće barem 3 države iz V4 grupe (Višegradske grupe) i barem 1 entiteta iz regiona Istočnog partnerstva ili država zapadnog Balkana bez obzira na to ko je podnosilac zahteva.

Aneks 1: Mogućnosti finansiranja u EU, Sloveniji, Hrvatskoj i Srbiji

EVROPSKA UNIJA

- **Mogućnosti finansiranja iz EU za mlade ljude:** ec.europa.eu/info/funding-tenders/how-eu-funding-works/who-eligible-funding/funding-opportunities-young-people_en
- **Omladinski portal** europa.eu/youth/EU_en
- **„Evropska mreža preduzetništva“** <https://een.si/>
- **„Erasmus za mlade preduzetnike“** www.erasmus-entrepreneurs.eu/index.php?lan=sl

HRVATSKA

- **Program ruralnog razvoja:** www.ruralnirazvoj.hr
- **Garancija za mlade:** www.gzm.hr

SLOVENIJA

- **Slovenski podjetniški sklad:** www.podjetniskisklad.si
- **Zavod RS za zaposlovanje:** www.ess.gov.si
- **Mladi podjetnik:** www.mladipodjetnik.si
- **e-VEM – Državni portal za poslovne subjekte in samostojne podjetnike:** evem.gov.si
- **Startup Slovenija:** www.startup.si

SRBIJA

- **IPARD:** <https://ipard.co.rs>
- **Razvojna agencija Srbije:** <http://ras.gov.rs>
- **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede:**
<http://www.minpolj.gov.rs/ipard-program-2014-2020/>
<http://uap.gov.rs/aktuelni-podsticaji/>
<http://uap.gov.rs/konkursi/>
- **Ministarstvo omladine i sporta:** <https://www.mos.gov.rs/vesti/omladina-konkursi-kategorija>
- **Mladi su zakon (Šta nam teško):** <https://mladisuzakon.rs/stanamtesko-konkurs/>
- **Ministarstvo privrede Republike Srbije:** https://privreda.gov.rs/javni_pozivi/?lang=lat
- **Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija:** <https://mtt.gov.rs/informacije/konkursi/>
- **Fondacija Ana i Vlade Divac:** <https://www.divac.com>

Aneks 2: Politike i strategije za omladinu iz ruralnih sredina

EVROPSKA UNIJA

- „Strategija EU za mlade“ : ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy_en
- „Evropski ciljevi mladih“ : ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/youthgoals_en
- Zaključci saveta i predstavnika vlada država članica na sastanku unutar Saveta za širenje mogućnosti za mlade ljude u ruralnim i zabačenim područjima: www.consilium.europa.eu/media/44119/st08265-en20.pdf
- Strategija učešća omladine: [www.salto-youth.net/downloads/4-17-4089/20200929_ParticipationStrategy_Online_Fin aL_02.pdf](https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-4089/20200929_ParticipationStrategy_Online_Final_02.pdf)

SAVET EVROPE

- Strategija sektora za omladinu 2030: www.coe.int/en/web/youth/youth-strategy-2030

UJEDINJENE NACIJE

- Omladina2030: Strategija Ujedinjenih nacija za omladinu" <https://www.un.org/youthenvoy/youth-un/>

„MIJARC“

- Specifični ciljevi MIJARC-a 2017-2021 mijarceuropeblog.files.wordpress.com/2017/01/approved-specific-objectives-2017-2021-final-version.pdf

EUROMONTANA

- "Ka dugoročnoj viziji ruralnih područja: Prilozi Euromontane za potpredsednika Šuicu, maj 2020": www.euromontana.org/wp-content/uploads/2020/05/2020-05-Note-Euromontana-VP-Suica_FINAL_EN.pdf
- Skup alati za učešće mladih GaYA : <https://www.alpine-space.eu/projects/gaya/en/project-results/participation-toolbox>

„RURALNA OMLADINA EVROPE“, CEJA I „MIJARC EVROPA“

- Osposobljavanje mladih farmera i ruralne omladine: ruralyouth-europe.com/2019/04/08/empowering-young-farmers-and-rural-youth-ceja-rural-youth-europe-and-mijarc-europe-launch-eu-elections-manifesto

Korak ka boljem omladinskom radu u ruralnim sredinama

Oktobar 2020

Ova brošura je kreirana u sklopu projekta "Under the Loupe - Rural youth Work!"

Referentni broj:

2019-3-RS01-KA205-065027

Tekstove pripremio i uredio:

Drejc Kokošar

Priprema dobrih praksi:

Drejc Kokošar, Silvestar Petrov,
Nikola Dobrijević

Dizajn:

Drejc Kokošar

Fotografije:

Arhiva organizacija; Zavod za
turizam Idrija; Shutterstock; Juraj Jurkić;
Helena Bradarić; David Muha

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Podrška Evropske komisije u izradi ove publikacije ne predstavlja potvrdu sadržaja koji odražava samo viđenja autora, i Evropska komisija ne smatra se odgovornom za upotrebu informacija sadržanih u njoj.

